

Pedagogisch beleid

Kinderdagverblijf, peuteropvang
en
buitenschoolse opvang
De Kinderkamer

Vuren en Herwijnen

2014
Augustus 2014

Voorwoord

Werken aan kwaliteit is werken aan beweging. We hebben dit vernieuwde pedagogisch beleid met plezier vorm gegeven binnen het kader van de Wet Kinderopvang en het GGD-protocol. Verder ontstond vanuit maatschappelijke ontwikkelingen, nieuwe wetenschappelijke inzichten over opvoeden en wijziging van inrichting van ruimtes de behoefte en de noodzaak tot vernieuwing van dit beleid.

Ons pedagogisch beleid is gebaseerd op de vier pedagogische basisdoelen van professor J.M.A. Riksen- Walraven, geheel beschreven conform de Wet Kinderopvang. Deze basisdoelen hebben betrekking op emotionele veiligheid, ontwikkeling van persoonlijke en sociale competentie, en de kans om zich waarden en normen, de 'cultuur' van de samenleving, eigen te maken; socialisatie. Hiermee sluiten we aan bij datgene wat de wet van ons eist en datgene wat in onze eigen pedagogische praktijk gebeurt.

In 2009 is het raamwerk voor Nederlandse kindercentra op het gebied van Pedagogisch handelen gereed, het zogenoemde Curriculum, Pedagogisch Kader 0-4 jarigen. We onderschrijven de inhoud van dit document in wording en zullen in de komende jaren daadwerkelijk gaan werken volgens dit raamwerk. Het pedagogisch raamwerk is dan ook geen stuk voor in de bureaula maar een stuk wat periodiek geëvalueerd wordt en een bijdrage levert aan de pedagogische kwaliteit in onze groepen.

Het pedagogisch klimaat en de werkwijze binnen 'De Kinderkamer' wordt in de eerste plaats bepaald door de mensen die er werken, zij geven gezamenlijk vorm aan de pedagogische visie. Hoe we tegen kinderen aan kijken, wat we belangrijk vinden voor kinderen en wat ze nodig hebben, 'hoe doen we dat' en 'waarom doen we dat zo' zijn vragen waar dit pedagogisch beleid antwoord op wil. Vaak globaal, soms meer in detail. We hebben bewust gekozen voor een duidelijke mengvorm in de verschillende pedagogische stromingen. Naast onze specifieke kennis over opvoeden -de pedagogiek- maakten we uiteraard gebruik van kennis over de ontwikkeling van kinderen uit de ontwikkelingspsychologie.

In dit beleidsplan hebben we als leiding, in overleg met de pedagogisch medewerksters en de oudercommissie, het kader voorgelegd voor de opvang die ons voor ogen staat. Het geeft de achterliggende opvattingen aan en juist omdat we dit kader hebben, kunnen we de gedachten over de praktijk ordenen en verantwoorden. Het één kan niet zonder het ander; geen theorie zonder praktijk en geen praktijk zonder theorie. Pedagogisch medewerksters moeten er richting en inspiratie voor hun pedagogisch handelen aan kunnen ontleen, ouders moeten een duidelijk beeld krijgen van wie 'De Kinderkamer' is, wat de pedagogische visie is en wat zij op basis daarvan kunnen verwachten met betrekking tot het pedagogisch handelen in 'De Kinderkamer'.

Uitgangspunt is een algemeen pedagogisch beleid met visie en doelstellingen die voor alle leeftijdsgroepen van toepassing zijn. Er is doorgaans geen aparte opsplitsing gemaakt in leeftijdscategorieën; accenten kunnen verschillende grote lijn is gelijk. Dit pedagogisch beleid heeft betrekking op zowel het kinderdagverblijf, de peuterspeelzalen als de buitenschoolse opvang.

*Zoals u zult lezen, streven we na om respectvol om te gaan met de kinderen. We nemen de kinderen zeer serieus. De pedagogiek van Reggio Emilia beschrijft dit als: "Wij kennen de kinderen niet, het is onze grote taak om de kinderen te leren verstaan en begrijpen." Hier sluiten wij ons bij aan. Ieder kind in De Kinderkamer neemt een bijzondere plaats in. We geven de kinderen individuele aandacht en warmte: het gevoel dat ze werkelijk bij ons thuishoren!
De Kinderkamer, een plek om kind te zijn!*

Inleiding

De kinderopvang staat voor grote uitdagingen: kinderen een veilige basis en voldoende uitdaging bieden voor een gezonde ontwikkeling en de jongsten bijvoorbeeld voorbereiden op de basisschool. Inhoudelijk werken volgens een gezamenlijk pedagogisch beleid en een visie creëren op de omgang met kinderen. Tevens communiceren met de kinderen op een respectvolle manier, kinderen ondersteunen en zelf het goede voorbeeld geven in spreken en handelen et cetera. Dit is een grote verantwoordelijkheid voor allen die werkzaam zijn in de kinderopvang.

Professionals in de kinderopvang streven naar de hoogste kwaliteit. Zo ook De Kinderkamer. We verbeteren steeds onze accommodaties, veiligheid en arbeidsomstandigheden. Ook is het keer op keer tijd om te reflecteren op de pedagogische kwaliteit van de organisatie. Vragen als ‘Welke visie hebben wij op de ontwikkeling en opvoeding van kinderen?’ ‘Welke pedagogische omgeving bieden we?’ en ‘Hoe realiseren we deze pedagogische kwaliteit?’, staan hierbij centraal.

Er zijn verschillende factoren nodig om te komen tot pedagogische kwaliteit: een professionele organisatie, vaardige opvoeders, doorgaande lijnen, betrokken ouders, noem maar op. Dit alles helpt het kind bij zijn of haar ontwikkeling tot een uniek persoon.

We voelen ons verantwoordelijk voor een soepele overgang en doorgaande lijnen naar de school en naar de buitenschoolse opvang vanuit de hele dagopvang en het peuterwerk. We willen extra zorg bieden aan kinderen die dat nodig hebben, kinderen ontwikkelingskansen bieden.

Het uitgangspunt is uiteraard dat de ouder altijd de eerst verantwoordelijke blijft voor de opvoeding. Echter, gedurende de uren dat zij opgevangen worden, worden kinderen ook opgevoed. Ouders en pedagogisch medewerkers kunnen en moeten vooral ook zoveel mogelijk proberen over deze gedeelde opvoeding in gesprek te gaan. Ouders kunnen invloed uitoefenen op het pedagogisch beleid waar De Kinderkamer voor heeft gekozen. Het is daarom van belang dat zowel ouders als pedagogisch medewerkers dezelfde kennis delen en zo, in het belang van het kind, zo goed mogelijk communiceren. Ouders zullen merken dat hun kind bij De Kinderkamer in goede handen is. Ouders willen goede kwaliteit en die begint met goede communicatie, samenwerking en wederzijds begrip.

Hoe we alle pedagogische doelen denken te realiseren?
U leest het in dit pedagogisch beleid!

Waar leidster staat wordt ook leider bedoeld. Veelal ook al vervangen door pedagogisch medewerker.

Wat is pedagogisch beleid?

Het Nederlands Instituut voor Zorg en Welzijn (NIZW) hanteert als definitie van het pedagogisch beleid: "Alle formele en informele afspraken die tezamen continuïteit en gelijkgerichtheid geven aan het handelen met betrekking tot de opvoeding van kinderen".

Met ons pedagogisch beleid willen wij aan de ouders/verzorgers laten zien hoe De Kinderkamer werkt en hoe wij omgaan met kinderen in de groep. Het laat onze uitgangspunten zien en biedt iedereen de mogelijkheid om voor De Kinderkamer te kiezen. Het beleidsplan is voor onszelf de basis om een heldere werkwijze te ontwikkelen en zo de continuïteit en kwaliteit van De Kinderkamer te handhaven.

Het pedagogisch beleid dient als basis van waaruit wij denken en werken; onze werkwijze. Het is geen statisch stuk, maar het wordt regelmatig besproken, herzien en aangepast aan nieuwe ontwikkelingen en visies.

Pedagogisch beleid, is beleid over opvoeden, waaronder we verstaan alles wat pedagogisch medewerkers doen om veiligheid, geborgenheid en gelegenheid tot spelen en leren te bieden aan de kinderen. Daar valt veel onder. De inrichting van de ruimte, het speelmateriaal, het dagritme, de activiteiten die worden aangeboden en de begeleiding van de kinderen.

Doelstelling

Bij het vaststellen van onze doelstelling zijn we uitgegaan van de beschrijving die de Commissie Kwaliteit Kinderopvang geeft, namelijk: 'het bieden van goede verzorging, opvoeding en spel- en ontwikkelingsmogelijkheden aan kinderen, op een wijze waarmee ouders tevreden zijn. De kwaliteit van de kinderopvang dient te worden bepaald door het verantwoord vervullen van de functie opvang.'

Kinderdagverblijf, peuteropvang en buitenschoolse opvang De Kinderkamer heeft zich o.a. ten doel gesteld om kwalitatief hoogwaardige opvang en peuterwerk te bieden voor kinderen in de leeftijd van 0 tot 13 jaar. Mede hierdoor kunnen kinderen uitgroeien tot zelfbewuste, zichzelf en anderen respecterende, emotioneel stabiele volwassenen.

Beleid

Binnen onze doelstelling maken wij ons sterk voor een goede, vernieuwende en verdiepende pedagogische werkwijze, welke is vastgelegd in ons pedagogisch beleid.

Ons handelen stellen we steeds weer ter discussie en we blijven zoeken naar een zo goed mogelijke manier voor elk kind in elke situatie, binnen onze opvoedingsvisie.

We streven naar een bloeiend sociaal leven tussen kinderen en pedagogisch medewerkers en kinderen onderling en we realiseren ons, dat we hoge eisen stellen aan onszelf, aan de relaties tussen de kinderen onderling, en de relatie tussen ons en de kinderen en de pedagogisch medewerkers onderling.

De pedagogisch medewerksters werken en zorgen voor de – voor kinderen zo belangrijke – continuïteit, stabiliteit en voorspelbaarheid in de opvangsituatie. Dit verhoogt hun gevoel van veiligheid.

We proberen onze ervaringen, die we in de afgelopen jaren, in de omgang met kinderen hebben opgedaan, te gebruiken bij onze pedagogische aanpak voor de kinderen in het kinderdagverblijf, in de peuterspeelzalen en in de buitenschoolse opvang!

Pedagogisch beleid en ouderbeleid als kern

De beleidsterreinen pedagogisch beleid en ouderbeleid worden algemeen beschouwd als de kern van het werk. Alle activiteiten die een organisatie uitvoert moeten uiteindelijk leiden tot een goed aanbod aan ouders en kinderen, een aanbod met een goede pedagogische kwaliteit. Inmiddels zijn er enkele bronnen beschikbaar die een bijdrage leveren aan de theorievorming rond goede pedagogische kwaliteit.

In de wet wordt onder andere aangegeven wat de overheid verstaat onder kwaliteit in de kinderopvang: 'Verantwoorde kinderopvang is kinderopvang die bijdraagt aan een goede en gezonde ontwikkeling van het kind in een veilige omgeving'. Voor de pedagogische onderbouwing van de Wet Kinderopvang en de bijbehorende Algemene Maatregel van Bestuur, is gekozen voor de opvoedingsdoelen van professor J.M.A. Rixsen-Walraven.

Zij omschrijft die opvoedingsdoelen als volgt:

'Als de vier pedagogische basisdoelen van de opvoeding van kinderen in gezin en kinderopvang beschouw ik het aanbieden aan kinderen van:

- A. een gevoel van –emotionele-veiligheid;
- B. gelegenheid tot het ontwikkelen van persoonlijke competentie;
- C. gelegenheid tot het ontwikkelen van sociale competentie;
- D. de kans om zich waarden en normen, de 'cultuur' van een samenleving, eigen te maken; socialisatie'.

Deze opvoedingsdoelen gelden voor alle kinderen in de leeftijd van 0 tot en met 12 jaar.

Aan het optimale contact tussen leidster en kind is vanzelfsprekend ook het contact met de ouders gekoppeld. Steeds streven we naar een duidelijke, heldere

communicatie in het belang van het kind. Voorafgaand aan de opvang krijgen ouders informatie over de omgang met de kinderen.

We hechten veel waarde aan de haal- en brenggesprekken en noteren dagelijks de belevenissen/bijzonderheden van de kinderen in een centrale overdrachtsmap. De pedagogisch medewerkers vragen bij binnenkomst de ouder om informatie over hoe het thuis is gegaan met het kind en aan het einde van de dag vertellen ze over de gebeurtenissen in De Kinderkamer. Veelal zijn het informatieve gesprekken, soms ook heeft de leidster een adviserende rol of moeten er zaken worden afgestemd. De leidsters hebben hiervoor een "Pittige training" gevolgd voor het "communiceren met ouders".

Ouders worden actief betrokken bij het beleid van de organisatie. Onze oudercommissie is in 2003 opgericht en heeft gemiddeld een keer per kwartaal overleg met elkaar.

De oudercommissie kan onafhankelijk opereren maar soms is het nodig dat de leiding bij een punt van een vergadering aanwezig is om informatie over te dragen. De oudercommissie werkt volgens het Modelreglement van de 'Boink/MO-groep' en er zijn notulen van ieder overleg beschikbaar voor alle ouders van De Kinderkamer. De leiding van De Kinderkamer stelt het gevraagde en ongevraagde advies zeer op prijs. Zo alleen zijn zij op de hoogte van wat er onder ouders leeft. De oudercommissie wordt steeds betrokken bij de actualisering van het pedagogisch beleidsplan.

Alle ouders van geplaatste kinderen maar ook ouders van de wachtlijst worden zo goed mogelijk over de gang van zaken geïnformeerd. Allereerst met een informatiepakket, voor de start van de opvang. Daarna middels het intakegesprek, informatie in het overdrachtsmapje, Kinderkamerkranten (nieuwsbrieven), onze website of een thema/informatieavond of bijv. een koffieochtend met een bepaald thema. Wij vinden deze manier van werken doelmatig en haalbaar.

Een goede communicatie en wederzijdse informatie-uitwisseling tussen ouders en 'De Kinderkamer' is essentieel. De gedeelde opvoedingsverantwoordelijkheid brengt dit met zich mee. Respect voor elkaar, elkaars mening, visie en achtergrond, vormt hierbij de basis.

Inspectienormen voor basiskwaliteit

De overheid beschrijft in de Wet Kinderopvang niet alleen wat moet worden verstaan onder 'verantwoorde kinderopvang', maar verplicht zich ook toe te zien op het realiseren van de gewenste kwaliteit. De kwaliteitsinspectie van het totale kinderopvangaanbod in de Wet Kinderopvang wordt gedelegeerd naar de lokale GGD. Deze lokale inspectie moet op landelijk uniforme wijze worden uitgevoerd aan de hand van en zogenaamd inspectieprotocol. Het inspectieprotocol vormt de toetssteen voor een –basaal- kwaliteitsniveau op acht beleidsgebieden, te weten: Verantwoorde kinderopvang, Ouders, Personeel, veiligheid en Gezondheid, Accommodatie en inrichting, Groepsgrootte en leidster-kind-ratio, Klachten, Administratie van gegevens (GGD-Nederland 2004).

GGD-NL heeft de opvoedingsdoelen afgezet tegen vijf pedagogische middelen. Deze vijf middelen zijn 'mogelijkheden' in de uitvoering' om de gestelde doelen te bereiken. Er is gekozen voor:

1. de leidster-kind interactie;
2. de fysieke omgeving;
3. de groep;
4. het activiteiten aanbod;
5. het spel materiaal.

Vervolgens zijn de vier opvoedingsdoelen van Riksen-Walraven in relatie gebracht met een of meerdere van de vijf 'pedagogische middelen'. Bij alle combinaties van opvoedingsdoel en pedagogisch middel horen vragen.

Alle antwoorden zijn beschreven in een norm. Het totaal aan normen geeft invulling aan een aanbod van 'verantwoorde kinderopvang'.

De GGD-inspecteur hanteert het protocol als 'normenpakket' dat de kinderopvang op de voorgeschreven manier en met een gerichte intentie werkt aan de vier opvoedingdoelen. Een inspectie die de praktijk toetst, toetst dus op de concretisering van 'verantwoorde' en goede pedagogische kwaliteit' uit de Wet Kinderopvang.

Iedere opvangaanbieder moet tenminste voldoen aan de inspectienormen; een 'goede basiskwaliteit'. Kinderdagverblijf en buitenschoolse opvang De Kinderkamer meent te voldoen aan het bieden van deze basiskwaliteit, maar zet zeker in op een hoger kwaliteitsniveau op diverse onderdelen!

Algemeen

De maximale omvang van de jongste groep, de stamgroep voor de 0-3 jarigen bedraagt maximaal 15 kinderen. Deze leeftijdsopbouw correspondeert conform de regels zoals beschreven in de wet. Iedere dag verschilt de leeftijdsopbouw van de groep. De ene dag zijn er meer dreumesen en de andere dag meer baby's.

In de peutergroep zitten 16 kinderen van 2 en 3 jaar. Ook hier verschilt per dag de leeftijdsopbouw van de groep.

De buitenschoolse opvang van De Kinderkamer telt drie basisgroepen, 2 in Vuren, één van 20 en één van 10 kinderen en een basisgroep in Herwijnen, van 18 kinderen maximaal in de locatie aan de Achterweg. Alle basisgroepen kunnen kinderen opvangen in de leeftijd van 4 tot en met 12 jaar (einde basisschoolleeftijd). Het zijn zogenaamde verticale vaste groepen. De kinderen zijn niet ingedeeld op grond van hun leeftijd maar op basis van volgorde van binnenkomst bij plaatsing.

In de peuteropvang in Vuren, welke per 2012 bij onze organisatie hoort, draait een peuteropvanggroep van maximaal 14 kinderen in de leeftijd van 2 en 3 jaar, gecombineerd in een groep op dinsdag-, woensdag- en donderdagochtenden.

Ook de peuteropvang in Herwijnen behoort tot onze organisatie, sinds 2013. Ook in deze groep worden maximaal 14 kinderen in de leeftijd van 2 en 3 jaar, gecombineerd in een groep op maandag- dinsdag- en vrijdagochtenden. Sinds kort ook tijdelijk op de donderdagochtenden zolang er een wachtlijst bestaat.

Elk kind krijgt maximaal 3 basisleidsters toegewezen. De ouder wordt hiervan op de hoogte gesteld tijdens het intakegesprek en foto's van de groepsleiding hangen ook in de garderobes. Deze leidsters zijn tevens het aanspreekpunt van de ouders en kinderen.

Bij elke leeftijd horen verschillende (spel)activiteiten en in o.a. dit beleid staat beschreven welke groep er deelneemt aan de betreffende activiteiten.

Is er in een groep slechts één beroepskracht die de groep start of afsluit dan is er op de andere groep in dezelfde locatie een beroepskracht aan het werk die door open deuren en middels de vele ramen, mee kan kijken of luisteren bij de andere groep (elkaars achterwacht). Aan het begin en einde van de dag zijn er minder kinderen, waardoor starten met 1 leidster op de groep mogelijk is. In de BSO's is dit geregeld met een camera op de groep waarbij de directie kan meekijken. Afwijken van de beroepskracht-kindratio kan niet tussen 9.30 uur en 12.30 uur en niet tussen 15.00 uur en 16.30 uur. Voor en na die tijd is de afwijking niet langer dan anderhalf uur aaneengesloten met een maximum van 3 uur per dag. De Kinderkamer volgt hierin de regelgeving. We maken nauwelijks gebruik van de afwijking van de regel die mogelijk is omdat er altijd iemand beschikbaar is naast de groepen.

Ook in de baby/dreumesgroep is er sprake van een camera waarop de directie of leidinggevende mee kan kijken op de groep. In het kinderdagverblijf in Vuren is bij de verbouwing in 2013 en 2014 al terdege rekening gehouden met het vier-ogen-principe, deuren staan open, mocht een leidster alleen op een groep starten of afsluiten en d.m.v. veel glas en doorkijkjes is er zicht op elke ruimte.

Hoofdstuk 1 Veiligheid: een veilige basis, een 'thuis' waar kinderen zich kunnen ontspannen en zichzelf kunnen zijn

Inhoud van het opvoedingsdoel 'emotionele veiligheid'

Het bieden van een gevoel van veiligheid is de meest basale pedagogische doelstelling voor alle vormen van kinderopvang. Het bieden van veiligheid is van primair belang, niet alleen omdat het bijdraagt aan het welbevinden van de kinderen nu, maar ook omdat een onveilig klimaat het realiseren van de andere pedagogische doelen in de weg staat.

Er zijn drie bronnen van veiligheid te onderscheiden:

- Vaste en sensitieve verzorgers
- Aanwezigheid van bekende leeftijdsgenoten
- Inrichting van de omgeving.

Om in de praktijk uitvoering te geven aan de uitgangspunten over het opvoedingsdoel 'emotionele veiligheid' zijn de volgende vragen van belang:

- A1 emotionele veiligheid en de leidster-kind interactie;
- A2 emotionele veiligheid en de –binnen en buiten- ruimte;
- A3 emotionele veiligheid en de groep
- A4 emotionele veiligheid en activiteiten;
- A5 emotionele veiligheid en het spelmateriaal.

A1 Emotionele veiligheid en de leidster-kind interactie

In de leidster-kind interactie werken wij in alle groepen aan de emotionele veiligheid van een kind. Dit start al tijdens de wemomenten. Bij het intakegesprek van de allerjongsten in het kinderdagverblijf, spreken we minimaal twee dagdelen (een ochtend en ene middag) met de ouders af waarop het kind mag komen wennen op

de groep in het kinderdagverblijf. Tijdens die dagdelen streven we ernaar, steeds dezelfde pedagogisch medewerker het kind te laten verzorgen. Er komt maar 1 kind van 0-4 jaar per groep tegelijk wennen op een dagdeel. Al naar gelang de leeftijd van het kind, laten we het kind het gebouw zien, kennis maken met de andere medewerkers en ondersteunen we het kind bij een moeilijk afscheid.

Het ene kind zal meer moeite hebben om te wennen dan het andere kind. In elke situatie is het noodzakelijk om individueel te handelen.

Zowel bij de baby/dreumesgroep als bij de peutergroep is er sprake van een 'wentas' die mee naar huis gaat bij het intakegesprek met de ouders. Hierin zit o.a. een prentenboek met foto's van de groep, boekjes met weetjes voor ouders die een kinderdagverblijf bezoeken, een Muisknuffel en een Piramide c.d. met de liedjes die ook in de groep draaien..

De ene keer zal in overleg met de ouders afgesproken worden dat hun kind binnen het contract komt wennen een andere keer buitencontractueel. Dit laatste kan voor maximaal twee keer boventallig op de stamgroep, voor de duur van maximaal een dagdeel per keer. Wennen op een andere groep is zeer individueel gericht. Sommige kinderen gaan mogelijk later dan gedacht, anderen iets eerder even 'neuzen' met hun vaste pedagogisch medewerker omdat diegene er eerder aan toe is. Dit vindt op die momenten structureel plaats aan de hand van een uitgestippeld plan. Naarmate kinderen ouder worden, hebben zij, naast veiligheid en geborgenheid, behoefte aan een grotere leefomgeving. De Kinderkamer geeft de kinderen regelmatig, binnen de daarvoor geldende regels qua aantallen op de groep e.d. Hierdoor verkennen de kinderen hun omgeving en vindt er ontmoeting plaats met de kinderen van andere groepen. Iets wat De Kinderkamer positief vindt als open deurenbeleid.

In de peuteropvang zijn de eerste wenochtenden ook het moment om extra aandacht te geven aan veiligheid, geborgenheid en het opbouwen van zelfstandig spelen. Bij het ene kind zal deze gewenning sneller gaan dan bij het andere kind. Het ene kind is ook al gewend om in contact te zijn met andere peuters, het andere kind nog niet.

De leidster besteedt gedurende de peuteropvangtijd in ruime mate aandacht aan de interactie tussen haar en het kind en ook tussen kinderen onderling. De leidster zal steeds bij alle activiteiten de emotionele veiligheid van het individuele kind maar ook de groep in de gaten houden. Vinden alle kinderen de activiteit wel prettig, voelt niemand zich onveilig in de ruimte e.d.

In de buitenschoolse opvang krijgt de ouder een kennismakingsgesprek met een pedagogisch medewerkster en wordt het kind uitgebreid rondgeleid door de ruimtes. Het kind krijgt de gelegenheid om kennis te maken met de andere aanwezige kinderen en de pedagogisch medewerkers. Uiteraard wordt ook aandacht besteed aan de huisregels en aan wie hun aanspreekpunt is op de groep.

Als een kind nieuw op de groep komt, zorgen we voor een zorgvuldig opgebouwde wenperiode. Het kind zal geleidelijk de groepsleiding, de andere kinderen en de ruimte leren kennen. Samen met het kind het gebouw doorlopen om te zien wat er

zich achter elke deur bevindt. In de BSO kan er een vriendje worden aangewezen welke aan de nieuwkomer laat zien waar de kleurpotloden e.d. staan.

Extra aandacht gedurende de eerste keren als het kind in de BSO komt zodat het kind kan vertellen wat het graag wil doen en wij mogelijkheden bespreken. We passen de opbouw aan, aan de leeftijd, ontwikkeling en situatie van het kind. Ook de ouders worden bij het wennen niet vergeten. Voor ouders is het bijv. ook belangrijk om te weten waar spulletjes van het kind zich kunnen bevinden zodat ook een ouder zich snel thuisvoelt. Het wennmoment moet passen bij ouder en kind maar ook bij de beroepskracht-kindratio van die dag.

Het welbevinden van het kind staat gedurende de gehele opvang voorop, vier jaar lang in de dagopvang, twee jaar lang in de peuteropvang en in de buitenschoolse opvang tot het dertiende jaar. Wanneer een kind onverhoopt niet gewend raakt aan de kinderopvang/peuteropvang, zullen wij dit ook aan de ouders aangeven en is het wellicht beter om op een later moment de opvang opnieuw aan te vangen.

Het bieden van een gevoel van veiligheid vormt de pedagogische basis in 'De Kinderkamer'. Een veilig en vertrouwd gevoel draagt bij aan het welbevinden van kinderen. Het is noodzakelijk voor een goede ontwikkeling. Vanuit een gevoel van vertrouwen en veiligheid kunnen en durven kinderen op onderzoek uit te gaan en te gaan ontdekken. Vanuit een gevoel van vertrouwen durft het ook zichzelf te zijn.

We streven zo veel mogelijk naar dezelfde groepssamenstelling, met name bij de kinderdagverblijfgroepen, omdat we weten hoe belangrijk groepsstabiliteit is voor een kind. Het is mogelijk voor ouders om een dagje te ruilen, zodra de groepsleiding akkoord is.

De groepsleiding, de andere kinderen in de groep, de inrichting van de omgeving, de structuur van de dag en de organisatie op de groep, zijn allen 'bronnen' van veiligheid. Duidelijkheid en structuur zijn belangrijk om een veilige basis te creëren. Elk kind heeft het nodig om te weten wat er kan en niet kan, te weten waar het aan toe is. Dat geeft rust en veiligheid. Er kan veel op 'De Kinderkamer', maar er zijn ook grenzen. Zonder structuur en regels ontstaat al gauw chaos. We zorgen ervoor dat we helder zijn in wat we verwachten en in wat er kan en niet kan. We weten met elkaar waarom we bepaalde regels hebben afgesproken. Huisregels zijn bekend bij leiding, ouders en kinderen.

De leidster-kind- interactie is een belangrijk pedagogisch middel om het kind een gevoel van veiligheid te bieden. De basishouding is een positieve benadering van de kinderen met een opgewekte, vriendelijke uitstraling met warmte en hartelijkheid. We laten op een positieve manier merken dat we betrokken zijn bij het kind, 'er zijn' voor het kind, proberen ons in het kind te verplaatsen. Zo voelt een kind dat het op ons terug kan vallen. We dragen zorg voor een prettige sfeer, waarin het

kind zich welkom voelt en op zijn gemak is, zodat het zich 'thuis' voelt. Humor en met elkaar plezier maken, vinden wij belangrijk.

Hoe is de aanwezigheid van leiding voor een kind geregeld?

De kinderen hebben steeds met de voor hen vertrouwde personen te maken.

De leiding streeft naar grote leidsterstabiliteit.

Drie vaste pedagogisch medewerkers begeleiden per dag de groep van maximaal 15 kinderen in de babygroep.

Twee vaste pedagogisch medewerkers begeleiden de peutergroep. Wanneer er meer dan 14 kinderen aanwezig zijn, maximaal 16, is er een op een dag derde groepsleidster aanwezig. Per opvangdag is minimaal een van de vaste pedagogisch medewerkers werkzaam op de groep, welke ook automatisch het aanspreekpunt vormt voor ouders.

In de peuteropvang in Herwijnen begeleiden steeds twee vaste pedagogisch medewerkers (PW3 geschoold of hieraan gelijk) de groep samen met een vrijwilligster. (in Vuren zijn er ook steeds twee vaste pedagogisch medewerkers maar dan zonder vrijwilliger) Er zijn twee vrijwilligsters, een voor de maandag, donderdag en vrijdag en een voor de dinsdag. Ouders kunnen rekenen op continuïteit. Er is bijv. ook een vaste invalleidster beschikbaar. In de peuteropvang is, bij de voorbereiding van activiteiten als Pasen e.d., soms een activiteitencommissie actief die soms wisselt van samenstelling. Het gaat hierbij om ouders die alvast thuis cakejes bakken, boodschappen doen of knutselwerkjes voorknippen. De groepsleidster en/of coördinator voert overleg met deze activiteitencommissie over wat er gedaan moet worden. Deze activiteitencommissie is onbezoldigd.

Voor de vrijwilligers is ook een vrijwilligersbeleid aanwezig waarin o.a. de minimumeisen staan waar een vrijwilliger aan dient te voldoen.

In BSO Vuren zijn 2 basisgroepen actief. Er is een groep van maximaal 20 kinderen (4-12 jaar) en een groep van maximaal 10 kinderen (4-12 jaar). Dit zijn basisgroep 1 en 2) Twee vaste pedagogisch medewerkers begeleiden basisgroep 1 en een pedagogisch medewerker begeleidt basisgroep 2. Er is 1 leidster op maximaal 10 kinderen in de BSO. We kunnen deze twee basisgroepen vormen omdat we ook met de BSO gebruik maken van de ruimte van de peuteropvang.

Alle leiding is gekwalificeerd en vakbekwaam. De vaste pedagogisch medewerkers zijn in het bezit van of in opleiding voor een MBOdiploma op niveau 3, bijv. het MBO-SPW niveau 3-diploma of vergelijkbaar. Er zijn ook HBO-opgeleide leidsters in onze BSO's.

In BSO Herwijnen kunnen maximaal 18 kinderen worden opgevangen. Dat dit geen groep van 20 kinderen betreft heeft te maken met het aantal beschikbare vierkante meters. Ook hiervoor worden twee vaste pedagogisch medewerkers ingezet.

Een stagiaire kan een groep ondersteunen. BOL-stagiaires doen dit altijd boventallig en BBL-stagiaires worden ingezet volgens CAO. Dat betekent dat zij voor een bepaald percentage, afgestemd met de opleiding, ingezet worden op de groep, ook verantwoording krijgen voor bepaalde taken zodat zij na hun opleiding aanvangsbekwaam aan het werk kunnen gaan. Zij werken volgens een eigen

studieplan. Bovendien inzetten heeft als voordeel dat er ook een extra paar ogen op de groep aanwezig zijn.

Onze pedagogisch medewerkers zijn allen in het bezit van een geldige verklaring omtrent gedrag. Ook zijn alle medewerkers op de hoogte van het pedagogisch beleidsplan en van onze risico-inventarisatie Veiligheid en risico-inventarisatie Gezondheid. Zij handelen conform deze beleidsplannen.

Tijdens de opening van de groepen met 0-4 jarigen worden er 's ochtends gedurende 1,5 uur twee pedagogisch medewerkers ingezet in het dagverblijf en ook aan het einde van de dag, tijdens de sluiting. De peutergroep hanteert dezelfde principes, allemaal conform de beleidsregels. Een pedagogisch medewerker is nooit alleen in het kinderdagverblijfgedebouw. Op beide groepen start en sluit een pedagogisch medewerker waarbij zij totdat een tweede leidster op de groep arriveert, de tussendeuren geopend houden. (vierogenprincipe) Dit vergemakkelijkt tevens het afscheid nemen van ouders die in beide groepen een kindje brengen.

Bij de buitenschoolse opvang begeleidt 1 pedagogisch medewerker maximaal een groep van 10 kinderen. Op die momenten is er ook tenminste een volwassene als achterwacht aanwezig in het gebouw of op te roepen. De naam en bereikbaarheid van deze persoon staat op een lijst die op de groep hangt. Doordat er iedere dag een stagiaire op de groep wordt ingedeeld zijn er in principe geen hele dagen dat er een pedagogisch medewerker alleen is in het gebouw met kinderen. Dit kan wel zo zijn wanneer er geen kinderen meer in het gebouw aanwezig zijn, tijdens de schoonmaak van het gebouw of voorbereidende werkzaamheden. Beide BSO's beschikken ook over camera's waardoor er ten allen tijde iemand vanuit de directie of het management kan meekijken/luisteren.

In de peuteropvang in Vuren en Herwijnen zijn ook continue twee medewerkers aanwezig tijdens de openingsuren. (een beroepskracht minstens en een vrijwilliger met vaste tijden/dagen)

Ouders/verzorgers en kinderen kunnen rekenen op continuïteit, ook als er een pedagogisch medewerker ziek is. Er wordt dan gezorgd voor goede vervanging middels vaste invalkrachten, bijv. de leiding van de organisatie. Het vakantierooster is dusdanig dat altijd doorgaans meerdere vaste pedagogisch medewerkers in de groep aanwezig blijven. Vanzelfsprekend is het leidster-kind-ratio op elkaar afgestemd. De directeur van De Kinderkamer woont op loop/autoafstand van de organisatie. Zij vormt ook nog eens een extra achterwacht voor de leidsters. De leidsters weten wie er bereikbaar is en in de leidsteruimte en op de groepen hangen de telefoonnummers waarnaar zij kunnen bellen.

Tevens werken wij met een aantal, vaste studenten in opleiding, welke voor langere periode bij ons de mogelijkheid krijgen praktijkervaring op te doen. Onze organisatie staat ingeschreven als erkend leerbedrijf in het register van de OVDB (Landelijk Orgaan Beroepsonderwijs). Hiervoor heeft De Kinderkamer een beroepspraktijkvormingsplan gemaakt, welke ter inzage ligt.

De beroepskrachten hebben de mogelijkheid ondersteuning te krijgen bij hun werkzaamheden door andere volwassenen. Zo kan er, ter ondersteuning van de

PM'ers, een groepshulp aanwezig zijn, aan het einde van de dag. Dit zijn veelal vrijwillige schoolgaande meiden die ervaring willen opdoen in het werken met kinderen, i.v.m. hun studie op bv. een pedagogische academie. Vaak kennen zij nog een groot deel van de kinderen vanuit een stage die zij bij ons liepen toen ze op het middelbaar onderwijs zaten. Ook van hun hebben wij een verklaring omtrent gedrag beschikbaar.

De beroepskrachten worden, na sluitingstijd, tevens ondersteund bij hun huishoudelijke werkzaamheden gedurende 4 uren per week ten behoeve van schoonmaak van het gebouw, de materialen en de inrichting.

Ook werkt De Kinderkamer nauw samen met de verpleegkundige van het consultatiebureau. Haar deskundige hulp is voorhanden. Zij geeft, zo nodig, advies en begeleiding aan de pedagogisch medewerkers of aan individuele ouders. Ouders worden ook ondersteund op ouderavonden, bijv. verzorgd door het CB, waarbij onderwerpen besproken worden die betrekking hebben op de verzorging en opvoeding van de leeftijdsgroep.

Verder hebben de pedagogisch medewerkers de mogelijkheid samen te werken met gediplomeerde basisonderwijskrachten voor activiteiten- en pedagogische ondersteuning. (bv. bij huiswerk/spreekbeurt-opdrachten van basisschoolkinderen in de BSO, bij workshops met externen). Zo'n volwassene is altijd boventallig op de groep aanwezig en nooit een vervanging van groepsleiding. Wel zijn het een paar handige 'extra ogen' op de groep.

Op welke wijze komt het begrip 'sensitief' en 'responsief' tot uiting in het handelen van de pedagogisch medewerker?

We beschouwen kenmerken van een pedagogisch medewerker als sensitieve responsiviteit oftewel, 'warmte' en 'ondersteunende aanwezigheid' als een basisvoorwaarde. Naast veel praten en uitleg geven aan de kinderen, staan structureren en grenzen stellen centraal. Boven alles geldt: respect voor de autonomie van het kind en het begeleiden van interacties tussen kinderen. Voor de realisatie van een goed pedagogisch klimaat zijn deze kenmerken die we aan een pedagogisch medewerker stellen essentieel.

We kijken en luisteren met aandacht naar elk kind en letten op verbale en non-verbale signalen. Houden goed in de gaten hoe het kind zich voelt en passen ons pedagogisch handelen aan, aan wat een kind nodig heeft. Het kind leren kennen en weten wat hoort bij dit kind. We hebben oog voor de eigenheid van elk kind, staan open voor het kind en geven het de ruimte.

Wij nemen de verschillende emoties van de kinderen, zoals verdriet, angst, pijn, boosheid, geluk, plezier of tevredenheid serieus. Wij doen dat onder meer door deze gevoelens er 'te laten zijn' en onder woorden te brengen en te vragen aan de kinderen of we de uitdrukking op hun gezicht goed begrepen hebben. Het kind leert door het benoemen van gevoelens meer vat op zijn eigen emoties te krijgen.

We besteden bijvoorbeeld ook veel aandacht aan de slaaprituelen van de kinderen. (kdv) Op een slaaplijst houden we bij of het kind wel of geen knuffel heeft, of het

liever een slaapzak aanheeft en op de deken wil slapen of dat het standaard een muziekdoosje bij zich heeft. Sommige kinderen zijn onrustig voor ze in slaap vallen. Dan houden we ze nog even vast en stoppen hun nogmaals lekker in. Wanneer we benoemen wat we doen of gaan doen geven we onze handelingen en gebeurtenissen weer zodat er geen, voor de kinderen, onverwachte situaties ontstaan.

Praktijkvoorbeelden

Als Mark boos gilt en stampvoet als zijn moeder afscheid neemt, zegt de pedagogisch medewerkster tegen hem: "Jij bent boos hè, dat mama weggaat? Mark blijft nog even huilen en wil nog niet mee om iets te gaan doen. Hij blijft bij de deur staan. De pedagogisch medewerkster geeft hem gerichte aandacht en blijft bij hem staan. Ze geeft hem de gelegenheid om zijn verdriet te uiten, zich te ontladen. Ze geeft hem het gevoel dat huilen mag. Het verdriet houdt niet lang aan en spontaan begint Mark met zijn spel.

Als we naar een dergelijk voorbeeld kijken, zien we dat we verdriet en boosheid respecteren, dat kinderen zich zo mogen uiten, dat ze niet afgewezen worden, juist op die momenten dat ze er het sterkst om vragen. We houden wel zorgvuldig in de gaten of het kind niet te veel in dit gedrag blijft hangen en er ongelukkig onder blijft. We proberen goed te verstaan wat het kind bedoelt en te vertrouwen op de signalen die het kind op dat moment afgeeft.

De basis van onze houding in dit soort situaties is: contact houden, werkelijke aandacht geven. We spreken uit naar het kind dat huilen mag, dat het zich niet in hoeft te houden, dat het gevoelens niet hoeft te onderdrukken, dat het zich mag ontladen. Wij zijn van mening dat huilen functioneel is en zeer helend kan werken. We interpreteren tranen en driftbuien als noodzakelijke sterke ontladingsmechanismen en gaan daarom positief om met huilen en boosheid.

Tom, in de babygroep, wordt soms driftig. Hij gilt dan heel hard en huilt tranen met tuiten. We pakken hem liefdevol op en gaan rustig met hem zitten en ondanks dat hij zich stevig verzet en ogenschijnlijk niet vastgehouden wil worden laten we hem in de leidsterarmen 'uitrazen' (of op een mat). We doen geen poging om hem af te leiden of te negeren, maar juist aandacht te geven en oogcontact te zoeken. In beginsel vermijdt Tom de blik van de pedagogisch medewerkster en wordt het huilen heftiger en intenser. Na een poosje wordt hij rustiger en zoekt hij contact met de pedagogisch medewerkster, hij is moe en valt vredig in slaap, waarna de pedagogisch medewerkster hem in bedje legt. Na het slaapje wordt Tom uiterst vrolijk en opgewekt wakker.

Bij baby's brengen de pedagogisch medewerkers gebeurtenissen en de gevoelens daarover voor de kinderen onder woorden. Bijvoorbeeld als een kind huilt als het speelgoed door een ander kind wordt afgepakt: "Jij was ermee aan het spelen, je wilt het graag terug hebben.

Vaak vechten kinderen om een speeltje. Ze houden het allebei vast en proberen het zo te veroveren. Voor veel kinderen is de volgende actie slaan of bijten. Als de pedagogisch medewerkster dicht genoeg in de buurt is, steekt ze haar hand tussen hen in en zegt: "NEE". Of als een kind op het punt staat te gaan slaan of zijn tanden net bij het oorlelletje of de pols van een ander kind heeft, grijpt de pedagogisch medewerkster het kind zachtjes vast en zorgt dat het niet verder kan gaan. Dan gaan

vaak de sluisen open en beginnen de tranen te stromen; intense emotie komt op zo'n moment naar buiten, door een simpele handeling als 'NEE' zeggen of lijfelijk tegenhouden. Dat kan vaak tot een lange huilbui leiden. Meestal is er geen spoor van agressie meer te zien als het kind eenmaal gehuild heeft.

Op een dag toen Sara van 8 en Helen van 7 met de poppen zaten te spelen, hoorde de pedagogisch medewerker ze huilen en schreeuwen tegen elkaar. Ze hadden beiden een ander idee over wat een bepaalde pop aan moest naar een poppenfeestje dat ze gingen houden. Kennelijk was het een belangrijk punt voor ze, waar ze niet uitkwamen. De pedagogisch medewerker laat ze beiden hun verhaal doen en uitpraten, daarna vat de pedagogisch medewerker een en ander samen en probeert ze te stimuleren om tot een oplossing te komen waar ze beiden mee tevreden zijn. Helaas kunnen ze het nog niet eens worden en het gillen begint weer van voor af aan. Alles wat de pedagogisch medewerker voorstelde werd afgewezen. Op dat moment neemt de pedagogisch medewerker letterlijk even afstand en stelt voor dat ze zelf een passende oplossing zoeken. Het blijft ineens stil en toen de pedagogisch medewerkster een paar minuten later terugkwam, keken ze allebei tevreden en leken trots dat ze het conflict hadden opgelost.

Dit voorbeeld maakt duidelijk dat we steeds uitgaan van de mogelijkheden die in het kind zelf zit. We houden rekening met leeftijd en aanspreek- en ontwikkelingsniveau van de kinderen. Soms kiezen we bewust om ze het zelf op te laten lossen. We kennen de kinderen goed en weten wat ze aankunnen en hoe we ze een stapje verder kunnen helpen. Ieder kind ontwikkelt zijn verstandelijke en lichamelijke mogelijkheden in zijn eigen tempo. Dat mag in De Kinderkamer. We hangen hier geen waardeoordeel aan vast. Nooit is de handigheid van een leeftijdgenoot een maatstaf. Sneller is niet beter; het belangrijkste is het plezier en het competentiegevoel van het kind wanneer het iets nieuws kan!

We spreken de kinderen aan op hun mogelijkheden. Door dingen van een kind te vragen, laat de pedagogisch medewerker merken dat ze vertrouwen heeft in de mogelijkheden van het kind.

Loopt het goed af, dan geeft dat het kind plezier en een tevreden gevoel: Dat kan ik! We kijken heel zorgvuldig naar ieder kind: Wat voor gevoel probeert het te uiten? Wat begrijpt het al wel, wat nog niet? We proberen zo veel mogelijk met woorden te begeleiden, omdat we denken dat wanneer warrige gevoelens een naam krijgen, ze gemakkelijker te hanteren zijn.

Tim van bijna 11 is na zijn schooldag nogal baldadig in zijn doen en laten. Hij loopt van alles en iedereen omver en is nauwelijks aanspreekbaar. De pedagogisch medewerker vertaalt zijn handelen in de behoefte van Tim. Ze remt hem niet af, maar geeft hem juist de ruimte om zich even lichamelijk te laten gaan, op een manier dat hij niemand kwetst. Ze zoekt een 'ontladingsplek' voor hem (buiten op het trapveld of binnen op een speelmat) waar hij even helemaal 'los' kan. Ook biedt ze hem de mogelijkheid om even tegen een boksbal te duwen. Na een kwartiertje is Tim helemaal ontladen en kan hij weer gewoon deelnemen aan het aanbod van die middag.

Bovenstaand voorbeeld maakt goed duidelijk hoe respectvol wij omgaan met elkaar. Tim

wordt niet afgewezen, maar juist gestimuleerd om zijn gevoelens niet te onderdrukken. Op een deze manier stelt de pedagogisch medewerker hem in staat om weer positief deel te nemen aan het aanbod van die middag. Als Tim zich niet had mogen ontladen, had de pedagogisch medewerker die middag Tim waarschijnlijk vaak moeten corrigeren.

Wat is het 'mensbeeld' van waaruit een pedagogisch medewerkster naar een kind kijkt en handelt?

We benaderen de kinderen en respecteren hen als mensen met hun verschillende emoties en hun verstandelijke en lichamelijke mogelijkheden.

Wij spreken de kinderen in hoofdzaak aan als individu, omdat de nul- tot vierjarigen in deze fase van hun ontwikkeling in eerste instantie gericht zijn op zichzelf en steun nodig hebben zich bewust te worden van zichzelf en daarna zichzelf te leren kennen.

Bij de oudere kinderen vanaf 4 tot 13 jaar passen we ons aan, aan de leeftijd en het ontwikkelingsniveau van het kind.

Welke eisen worden gesteld aan de inbreng van de pedagogisch medewerker in zijn/haar communicatie met een kind?

We luisteren goed naar de kinderen of kijken wat ze aan het doen zijn. Hoe jonger de kinderen, des te moeilijker is het te achterhalen wat ze precies denken en doen. We letten er goed op of onze interpretatie van hun bezigheden juist is. Datgene wat wij aandragen sluit aan bij hun eigen interesse.

Met het kind praten gebeurt zoveel mogelijk op ooghoogte van het kind; dit betekent vaak letterlijk 'door de knieën gaan' om op gelijke hoogte met het kind te zijn. We letten op onze 'toon' als we met de kinderen praten en op onze eigen houding. Zorgen voor positieve aandacht, met versterking, stimulering van positief gedrag en ondersteuning. We proberen in te schatten wat het kind begrijpt en houden hier rekening mee.

We realiseren dat de leiding een voorbeeldfunctie vervuld wat betreft taalgebruik en een correcte wijze van communiceren met elkaar. Wij hechten groot belang aan duidelijk taalgebruik, soms in korte zinnen voor de kinderen. Articulatie en juiste zinsopbouw verdienen continue de aandacht. De leiding dient algemeen beschaafd Nederlands te spreken, spreken in dialect staan we niet toe.

Tijdens het communiceren met kinderen zijn we zorgvuldig in ons woord- en taalgebruik. We maken goed gebruik van intonatie in ons stemgebruik. We leren kinderen het verschil tussen bevelen, waarschuwingen, verbieden, kritiek, aangeven wat niet mag en complimenten, vragen stellen.

Ook de non-verbale communicatie als gezichtsuitdrukkingen spelen hierbij een rol. Een kind voelt/ziet wat de reactie is op een bepaald handelen en leert zo zijn grenzen kennen.

We brengen in het aanbod van activiteiten veel variatie om de verschillende aspecten van de ontwikkeling regelmatig te stimuleren. Daarbij gebruiken we de taal om al onze handelingen en die van het kind te begeleiden. Kinderen ontwikkelen zich mede door communicatie.

Het kind krijgt gelegenheid vragen te stellen en de leidster geeft antwoord en uitleg. We gaan er van uit dat o.a. door interactie de taalverwerving van kinderen verbetert.

Hoeveel ruimte krijgt een kind in de omgang met de pedagogisch medewerker?

Respect voor de autonomie van het kind vinden we belangrijk. Zo pakken we niet onaangekondigd een kind op, maar raken het eerst aan en vertellen wat we gaan doen. Dit doen we eigenlijk bij alle handelingen die we uitvoeren. Het kind krijgt veel ruimte om op zichzelf/ bij zichzelf te zijn, daar we van mening zijn dat alleen dan een goede ontwikkeling mogelijk is. Zo kunnen kinderen ongestoord in hoeken en diverse speelplekken in de ruimte hun gang gaan en is er de mogelijkheid tot vrij spel.

Alle kinderen krijgen de gelegenheid om op een of meerdere momenten van de dag 'af te schakelen' en/of te rusten in een van onze rustruimtes, lekker in een zitzak of zich lekker afzonderen in een rustige hoek met kussens.

Initiatieven van het kind worden gestimuleerd en alleen gestuurd door de leiding wanneer de veiligheid in het gedrang komt, of wanneer een ander kind er last van heeft.

Hoe organiseert de pedagogisch medewerker de dagelijkse gang van zaken rond een kind?

Doordat we met ouders regelmatig gesprekken voeren en kinderen meerdere dagdelen per week in De Kinderkamer vertoeven, leert de leiding het kind goed kennen met al zijn eigen rituelen, eigen- en eigenaardigheden. Hierdoor heeft de leiding kennis van specifiek gedrag, gewoontes, wensen van een kind en kan daardoor gericht omgaan met het humeur en de humor van een kind. We vinden het van groot belang dat de groepsleiding de kinderen stimuleert tot het spelen. Daarom spelen we ook vaak met de kinderen mee. Kinderen leren door deze interactie.

Ervaring leert ons dat kinderen het geweldig vinden als een leidster mee voetbalt, even mee stoeit en hun spel op gang helpt te brengen.

Een pedagogisch medewerker is goed op de hoogte van eet- slaap en speelgewoontes, waardoor het kind krijgt wat het behoeft. Zicht op ontwikkelingsstadia, grenzen kennen en kunnen van een kind en zicht op 'sociaal netwerk' van een kind, thuis en in de groep zijn items welke uitgebreid aan bod komen in ons observatiesysteem van Piramide en Focus op kinderen wat we gebruiken in de dagopvang, Piramide Cito in de peuteropvang en AllesKids in de buitenschoolse opvang. Hierin houden we de ontwikkelingsgebieden per kind bij en stemmen onze aanpak naar het kind toe hierop af, altijd in de overlegstructuur van de ouders/verzorgers. Ook maken we groepsplannen en individuele handelingsplannen.

Informatie over de ontwikkeling van het jonge kind is waardevol voor het basisonderwijs. Zeker wanneer kinderen zich opvallend gedragen of extra zorg nodig hebben. Onze groepsleiding houdt middels een Kindvolgsysteem met zorgdossier deze informatie gestructureerd bij. We brengen ook de algemene emotionele toestand van de kinderen in kaart, gericht op het welbevinden, het zich prettig voelen in de opvang.

A2 Emotionele veiligheid en de –binnen en buiten- ruimte

Door de wijze waarop wij de –binnen en buiten- ruimte aanbieden en inzetten creëren wij emotionele veiligheid voor een kind.

De praktische uitwerking van een pedagogische visie is afhankelijk van de leeftijds- en ontwikkelingsfasen waarin kinderen zich bevinden. In een ruimte voor 0-4 jarigen zal het stimuleren/ondersteunen van de sociaal-emotionele ontwikkeling andere eisen stellen dan in een ruimte voor schoolkinderen. Niet alleen zijn er andere materialen, ook behoeften aan sociaal contact, privacy en zelfstandigheid en autonomie veranderen met het opgroeien.

Voor onze baby's hebben we bijvoorbeeld een duidelijke begrenzing van speelplekken, onderscheid gemaakt in een 'rustig' en 'druk' gedeelte en een beperking van het prikkelaanbod.

Voor peuters is het belangrijk dat er naast groepsplekken ook plekken zijn waar een kind alleen of samen met een ander kind kan spelen, kinderen storen elkaar zo minder en spelen zelfstandiger.

Bij schoolgaande kinderen neemt de behoefte aan autonomie en privacy toe. Onze inrichting is op hen afgestemd, biedt ruimte om zich terug te trekken, de mogelijkheid om eigen spullen mee te nemen en projecten waar ze mee bezig zijn (bouwen, knutselen) te laten staan. En daarnaast uiteraard de mogelijkheid om te kiezen uit verschillende activiteiten, waaronder we de activiteit 'niets doen' niet vergeten!

'De Kinderkamer' houdt rekening in de inrichting van de ruimtes met de verschillende levensfasen van de kinderen. Wij willen de mogelijkheden benutten, die 'De Kinderkamer' als geheel en in samenhang biedt.

Dat betekent dat wij 'Kinderkamergericht' denken en werken. Concreet betekent dat in de praktijk dat een tweejarig kind uit de jongste groep deel kan nemen aan een (Piramide) spel- activiteit in de andere groep bijv. op een moment dat deze peuter als enige wakker is in de jongste groep. Op deze manier verbinden wij de ruimte om meer ontwikkelingsmogelijkheden te creëren voor de kinderen die daaraan toe zijn.

De beide basisgroepen in BSO Vuren kunnen van alle ruimtes gebruik maken en de alle kinderen maken deel uit van het totale groepsgebeuren. Dus ook van de materialen, hoeken en uitgezette activiteiten in de ruimte van de peuteropvang.

Steeds is de vertrouwde ruimte aanwezig in de ruimte en is het voor het kind duidelijk wie het aanspreekpunt is. De kinderen mogen bij allerlei spelactiviteiten gebruik maken van de ruimtes. De leiding geeft hierin de grenzen aan en ook de aanwezige materialen tonen de kinderen welke activiteiten mogelijk zijn.

De beroepskrachten die bij de verschillende basisgroepen horen zorgen ervoor dat zij op de hoogte zijn van welke activiteiten en belevenissen hun 'eigen' kinderen hebben zodat zij dit ook in de overdracht aan de ouders kunnen vertellen. Dit betekent niet dat deze vaste beroepskracht continue bij de activiteiten van deze kinderen moet zijn. Er is sprake van overdracht tussen de beroepskrachten onderling.

In principe hebben alle kinderen een vaste basisgroep. Indien het kindaanstal het toelaat, bijvoorbeeld tijdens vakanties en kunnen basisgroepen in BSO Vuren worden samengevoegd. Ook worden de kinderen in basisgroep 1 ontvangen en weer opgehaald waarbij er voldoende pedagogisch medewerkers aanwezig zijn. Dit wordt altijd in basisgroep 1 gedaan.

Welke eisen stellen we aan de ruimte en hoe is er aan de 'balans' in de ruimte gewerkt?

De baby/dreumesgroep in De Kinderkamer heeft de beschikking over 90 m² binnenspeelruimte en de peutergroep 98m² . Buiten beschikken we over 130 m². Om optimale veiligheid te waarborgen is de inrichting van het dagverblijf en de buitenschoolse opvang met grote zorg uitgekozen. We maken gebruik van hoogwaardige, duurzame en verantwoorde materialen voor ons meubilair en speelgoed.

De peuteropvang in Vuren heeft de beschikking over 65 m². binnenruimte en een buitenruimte van meer dan 100m². In Herwijnen heeft de peuteropvang ook ruim voldoende vierkante meters, 67 m² binnen en 52 m² buiten. Deze 65 m² binnenruimte biedt ook plaats aan de tweede basisgroep van de buitenschoolse opvang. Hiervoor zijn o.a. twee specifieke kasten met inhoud geplaatst en zijn de materialen in de hoeken ook geschikt gemaakt voor oudere kinderen, zonder dat de materialen hiermee gevaar opleveren voor de jongere doelgroep. De jongste kinderen komen ook in de peuterhoeken nog geheel aan hun trekken. Voor de oudere kinderen, worden bijv. op de hoge groepstafel activiteiten klaargezet, de computer gebruikt etc. De ruimte is ingericht in overeenstemming met het aantal en de leeftijd van de kinderen en wordt steeds tussendoor aangepast als dit nodig is voor de doelgroep.

De buitenschoolse opvang groep in Vuren, met een binnenruimte van 71 m² en een buitenruimte van meer dan 100 m², speelt ook in de speeltuinen van Vuren en op de schoolpleinen en biedt de kinderen een diversiteit aan speelplekken. Ook is de mogelijkheid om op de aangrenzende speelruimte te spelen. Er is afgesproken met de peuteropvangleiding dat hiervan gebruik gemaakt wordt als de peuteropvangkinderen niet in huis zijn. Dus niet gedurende ochtenduren op bijv. een studiedag. Dit komt maar een enkele dag per jaar voor. Verder is het na schooltijd altijd mogelijk!

Bij de buitenschoolse opvang groep in Herwijnen met 56 m2 binnen, wordt buiten gespeeld op de beide schoolpleinen in het dorp en in de speeltuinen. Er is aangrenzend ook een pleintje aanwezig maar dit is niet voorzien van omheining. We maken hier dan ook alleen gebruik van als we bijv. in de zomer aan een picknicktafel even buiten iets willen drinken met de kinderen.

De Kinderkamerruimtes stralen een uitnodigende, rustige huiskamersfeer en speel/leersfeer uit. De inrichting is meer dan een verzameling activiteitenplekken, maar zegt duidelijk iets over onze visie. Sterke kleur-en lichtovergangen zijn vermeden; er is gebruik gemaakt van primaire kleuren en natuurlijke materialen, rust en harmonie in de ruimte.

De verschillende ruimtes nodigen uit tot de vindingrijkheid en creativiteit van kinderen en geeft mogelijkheden tot experimenteren. Door de inrichting 'de ruimte van de kinderen' te maken, trachten we veiligheid en vertrouwdheid uit te stralen. Door bewust kleurgebruik en materiaalkeuze zorgen we voor een prettige sfeer in 'De Kinderkamer'. We willen een uitnodigende ruimte creëren, waar de kinderen zich op hun gemak voelen. Een huiselijke, kindgerichte sfeer vinden we belangrijk.

Bij de keuze van de inrichting van de ruimtes voor de jongste kinderen hebben wij vooropgesteld dat de kinderen veilig opgevangen worden en jonge kinderen kunnen slapen in een goed bedje. Ook de hygiëne heeft 'De Kinderkamer' hoog in het vaandel staan. Te denken valt hierbij aan het verschonen van beddengoed, het reinigen van de toiletten en de vloeren etc. Deze werkzaamheden worden periodiek uitgevoerd volgens de gestelde eisen en bijgehouden in een schoonmaakplan.

De beroepskrachten ondersteunen de kinderen en zorgen ervoor dat zij ervaringen op kunnen doen in de ruimte middels beschikbare spelmaterialen, activiteiten aanbod en inrichting. Hierbij hoort taal en motorisch spel en ook bijv. het klaarzetten van 'triggers' waardoor de kinderen uitgedaagd worden ook eens met ander materiaal te experimenteren.

Sluit de inrichting aan op de behoefte aan veiligheid van de kinderen?

De inrichting is zodanig dat de kinderen zoveel mogelijk zelf kunnen doen. De ruimte prikkelt het kind, zodat het zelf op verkenning gaat. Ze kunnen bijna overal zelf bij komen. We beschikken bijvoorbeeld over open lage speelgoedkasten en wastafels/meubilair op kindhoogte. Zo zijn de kinderen zo min mogelijk afhankelijk van de leidster. Het speelkleed, de zitzak, het is herkenbaar voor het kind en bedoeld voor een bepaald soort spel. Dat draagt bij aan duidelijkheid en een rustige, fijne speelomgeving voor alle kinderen.

De verschillende activiteiten zijn zodanig gesitueerd dat de kinderen elkaar niet in de weg zitten. De ruimte is ingedeeld in verschillende hoeken, werk- en speelplekken, zodanig dat kinderen in hun bezigheden niet door anderen gestoord worden.

Bij de aanschaf van speelgoed en spelmateriaal letten we erop dat alle facetten van de ontwikkeling van kinderen aan bod kunnen komen. Dit gebeurt ook aan de hand van de inventarisatielijst die Piramide ons biedt, om van alle ontwikkelingsgebieden, materialen in huis te hebben. Naast het speelgoed is er ook veel 'kosteloos' materiaal aanwezig om mee te bouwen, te knutselen of gewoon te onderzoeken.

Het beschikbare speelgoed wordt niet continue aan de kinderen aangeboden. Van tijd tot tijd wordt het spel materiaal verwisseld doordat we vanuit zolder, het magazijn of de schuur andere materialen neerzetten voor de kinderen. In de BSO's worden ook materialen uitgewisseld, om e.e.a. uitdagend en afwisselend te houden voor de kinderen.

We geven kinderen de ruimte zich te ontwikkelen, maar geven ook grenzen aan waar dat nodig is. Kinderen moeten kunnen ontdekken en zich kunnen verwonderen, kunnen uitproberen en de wereld verkennen en hun eigen mogelijkheden daarin zien te ervaren. Uitdaging is belangrijk en vraagt om een balans met de behoefte aan fysieke en emotionele veiligheid. We zoeken steeds naar een zorgvuldige en bewuste balans tussen de noodzakelijke veiligheid, zowel fysiek als emotioneel, en het bieden van uitdaging in de omgeving, de activiteiten en de speelmogelijkheden.

Bij de inrichting van de verschillende ruimten maken we ook hoekjes en aparte plekken met verschillende uitstraling. Daarbij zorgen we ook voor hoeken waar kinderen zich kunnen terugtrekken als ze daar behoefte aan hebben. We letten er daarnaast op dat de ruimte zo is ingedeeld dat het kind de pedagogisch medewerkster steeds in de gaten kan houden als het dat nodig heeft.

We hebben 'De Kinderkamer' zo ingericht dat het kind zich veilig voelt om zelfstandig en fysiek veilig op ontdekking uit te gaan. Door herkenbaarheid van gebruik van de verschillende ruimten en hoeken daarbinnen, weet het kind waaruit het kan kiezen. Dit kan doordat er structuur is in de inrichting (weten waar welk speelgoed te vinden is) of door aankleding (zien wat er te doen is). Zo weet een kind waar de verkleedkleding te vinden is en waar het kan puzzelen. We maken afspraken over gebruik van de ruimte zodat kinderen weten waar ze aan toe zijn en wat er kan en mag. We hebben regels over de fysieke veiligheid om ongelukken te voorkomen. Bijvoorbeeld; klimmen kan op een speeltoestel en er bovenop staan ook, maar dat mag niet op een tafel.

Wat zijn de kenmerken die specifiek gelden voor de binnen- en buitenruimte afzonderlijk?

Zowel binnen als buiten is de speelruimte zodanig ingericht dat de kinderen er veilig onder toezicht kunnen spelen.

We streven ernaar de inrichting van de ruimte en het aanbod van materialen bij te laten dragen een gevoel van geborgenheid. We hebben aandacht besteed aan akoestiek, licht, kleur en indeling van de ruimte.

Zowel binnen als buiten zijn speelgelegenheden gecreëerd waar uw kind zich vrij en veilig kan ontplooiën. Buiten beschikken de jongste kinderen over verschillende speeltoestellen, een zandbak, wandelementen, een glijbaan en hebben we enorm divers spel materiaal in onze berging en garage passend bij de verschillende leeftijden.

In de speeltuinen en op de schoolpleinen van Vuren en Herwijnen zijn voor ieder schoolgaande leeftijdsgroep speeltoestellen, waar de kinderen naar hartelust kunnen klimmen, klauteren, schommelen en op andere manieren met motorisch spel bezig kunnen zijn. Bij het gezamenlijk buitenspelen zullen de beroepskrachten en de

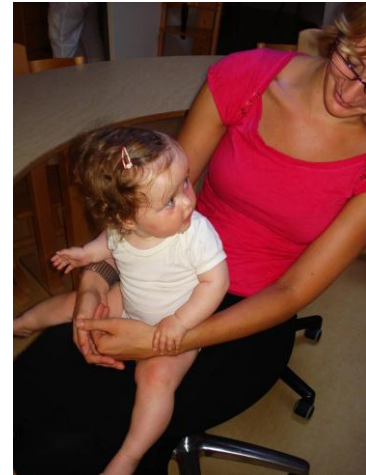
kinderen passend volgens de regels worden verdeeld over de verschillende speelplekken. In de ruime binnenruimtes zijn gezellige avontuurlijke hoekjes, speel- en werkplekken ingericht voor verschillende activiteiten en leeftijden.

A3 Emotionele veiligheid en de groep

In en met de groep dragen wij zorg voor de emotionele veiligheid van een kind.

Hoe maken we de groep tot een vertrouwde omgeving voor een kind?

Kinderen komen op vaste dagdelen in de week naar De Kinderkamer en daarmee komen ze tevens in aanraking met de aanwezigheid van vertrouwde groepsleden. Het dagverblijf heeft een vaste, stamgroep voor de jongsten en een vaste groep peuters. Door de dagstructuur die we hanteren en door herhaling van activiteiten weten kinderen waar ze aan toe zijn en maakt dit tot een vertrouwd geheel. Ook in de peuteropvang is dit het geval.

Op verschillende manieren zorgen we ervoor dat kinderen de andere kinderen en pedagogisch medewerkers beter leren kennen en zich met hen vertrouwd kunnen voelen. Dit gebeurt bijvoorbeeld door 's ochtends in de kring in spelvorm te starten met het welkomliedje en de namen van de kinderen te noemen en betrokkenheid onderling te vergroten (is iedereen er, wie is er nieuw, wie komt later, wie gaat binnenkort naar de basisschool enz.) 's ochtends bij binnenkomst worden kinderen welkom geheten; er wordt aandacht gegeven aan de ontvangst. Bij nieuwe kinderen of schuchtere kinderen of gewoon als een kind dat even nodig heeft, biedt de pedagogisch medewerker extra aandacht en ontfermt zich over het kind. Als het kind er behoefte aan heeft iets van thuis bij zich te houden (een knuffel, jas nog even aan, een speen) om zich op zijn gemak te kunnen voelen, kan dit altijd. Vaak is dit tijdelijk en ebt het geleidelijk vanzelf weg. De pedagogisch medewerkers ondersteunen het kind.

Ook het gebruik rituelen en vaste punten in het dagprogramma zijn belangrijk om een groepsgevoel en een gevoel van vertrouwdheid te creëren. Met elkaar rituelen maken en delen van ervaringen. Maar als een kind juist graag zijn eigen gang gaat en op zichzelf wil spelen, dan krijgt het daarvoor de ruimte. We kijken goed naar kinderen en letten op wat elk kind nodig heeft.

Kinderen zijn nieuwsgierig en willen zien en ontdekken wat er verder te beleven is in 'De Kinderkamer'. Als ze zich voldoende veilig voelen, gaan ze vaak uit zichzelf al verder kijken dan de eigen groep.

We geven kinderen vanaf drie jaar de gelegenheid om ook eens in de buitenschoolse opvangruimte ervaringen op te doen voordat ze naar school gaan. Hierdoor maken we de overgang van de ene naar de andere ruimte wat minder groot. Dit kan bijv. op momenten op een ochtend wanneer de BSO-ruimte niet gebruikt wordt. Ook wanneer we met de groep even op bezoek gaan bij de buitenschoolse opvang.

Door op deze wijze bezig te zijn met de kinderen is het voor een kind (en ouder) ook geen probleem om een keer op een andere dag aan te sluiten, als extra opvang gewenst is. De rituelen zijn vertrouwd en worden en keren dagelijks terug. Pedagogisch medewerkers kennen alle kinderen en zorgen dat zij de overdrachtslijsten van de andere dagen van de week (als ze niet werken) ook gelezen hebben. Zo zijn ze op de hoogte van alle ins en outs.

Een ouder kan om een extra opvangdag of dagdeel vragen op de groep of persoonlijk/telefonisch/per e-mail via de administratie. Wanneer het gaat om een extra dag binnen afzienbare tijd, kunnen de pedagogisch medewerkers op de groep zelf beoordelen of een extra dag qua beroepskracht-kindratio mogelijk is aan de hand van de overdrachtslijsten op de groep. Alle medewerkers zijn goed op de hoogte van het feit dat De Kinderkamer zich te allen tijde houdt aan het maximum aantal kinderen per groep.

Wanneer de extra opvang voor langere duur is of voor over een aantal maanden, kunnen ouders terecht bij de administratie en wordt gekeken hoe de bezetting in die maanden is. Extra opvang wordt achteraf gefactureerd en wanneer het reguliere opvang wordt, wordt e.e.a. in contract verwerkt en maandelijks gefactureerd.

Bij extra opvang of ruildagen zijn de pedagogisch medewerkers er zich van bewust dat het noodzakelijk is dat een kind, op de dagen dat het aanwezig is, met de andere kinderen een stabiele relatie kan aangaan. Voor het ontwikkelen van relaties en het opbouwen van een hechte band is het belangrijk dat kinderen andere kinderen met regelmaat zien. Extra dagdelen vinden dan ook alleen plaats op de eigen stamgroep bij de 0-4 jarigen. Extra dagdelen van kinderen in de BSOleeftijd kunnen zo nodig plaatsvinden in een andere basisgroep (Vuren) wanneer dit ook een vertrouwde plek is voor het kind. Hiervoor is wel schriftelijke toestemming van de ouders nodig voor dat dagdeel.

De Kinderkamer gaat uit van vaste contractdagen. Herhaald contact met andere kinderen binnen een week is nog beter. De Kinderkamer gaat dan ook uit van een aanbevolen minimum van 3 opvangdagdelen. Bij advies aan ouders zullen we bovenstaande punten ook altijd bespreken.

We meten eenmaal per jaar de groepsstabiliteit middels de Stabiliteitsmeter van de NCKO-Kwaliteitsmonitor. Deze berekent per dag de mate van stabiliteit aan de kinderen in onze groepen. Door onze vaste vertrouwde pedagogisch medewerkers en het feit dat de kinderen zo veel mogelijk bekende kinderen om zich heen hebben, is tot nu toe steeds de uitslag zeer goed geweest. (hoog percentage groepsstabiliteitsindex) Ons streven is om steeds onze eigen norm van 50% te behalen in een groep van 0 - 4 jarigen.

Wat is de aanpak voor het omgaan met divers gedrag van kinderen?

Door de diversiteit van kindpersoonlijkheden hebben we te maken met opvallende en juist niet- opvallende kinderen, stille en drukke kinderen, kinderen die storend en verstoringend gedrag vertonen en kinderen met veel en weinig initiatief.

De Kinderkamer respecteert alle persoonlijkheden en laat ieder kind in zijn of haar waarde. Wel is het belangrijk dergelijk gedrag te signaleren en te observeren. We doen dat middels Focus op kinderen en/of Cito Piramide observatielijsten en

scoreformulieren uit “Focus op kinderen” teneinde hier op een deskundige wijze mee om te gaan.

Bij alle twee en driejarigen, zowel in de peutergroep als in de peuteropvang, observeren we kinderen aan de hand van de Peuterobservatielijst, welke het gedrag van de peuter beschrijft. Tevens vinden er bij driejarige kinderen observaties plaats aan de hand van de Cito Taal en Cito Rekenen toets waardoor we een goed beeld hebben van de kinderen voordat ze naar de basisschool gaan.

Uiteraard wordt ook dagelijks geobserveerd en opvallende zaken genoteerd en besproken in het team. Wanneer er bijzonderheden zijn in de ontwikkeling van een kind of er andere problemen gesignaleerd worden, verwijzen we ouders door naar een multidisciplinair team, vaak via het consultatiebureau. Om de 6 weken komt de consultatiebureauverpleegkundige bij ons in het kinderdagverblijf en in de peuteropvang.

Bij de peuteropvang is dit gedurende een inloophmoment zodat ouders ook vragen kunnen stellen. Kinderen waarbij we ons zorgen maken om de spraak of om de motoriek sturen we door naar fysiotherapie of logopedie in Gorinchem waarmee we nauwe contacten hebben.

Leidsters worden jaarlijks gestimuleerd om te werken aan hun deskundigheid. Vanuit de gemeente wordt deskundigheidsbevordering voor peuteropvangleidsters ook gezamenlijk opgepakt middels VVEgelden. Voorbeelden van cursussen zijn: logopedie bij peuters, omgaan met druk gedrag, VVersterk etc.

De coördinator van het peuterwerk is zelf HBOgeschoold en wordt door de intern begeleidster van De Kinderkamer begeleid bij het maken van handelingsplannen of het voorbereiden van oudergesprekken.

Voor de buitenschoolse opvang kinderen werken we aan welbevinden m.b.v. ons eigen ontwikkelde observatiesysteem AllesKids. Met dit evaluatie-instrument evalueren we door observeren. We zijn ons ervan bewust dat welbevinden van kinderen de voorwaarde is voor een optimale ontwikkeling. We voeren gesprekken met ouders en zo nodig met een orthopedagoge. We proberen in samenspraak een juiste aanpak en benadering te hanteren voor ieder uniek kind. Het maken van een groepsprofiel kan hier ook bij helpen.

Hoe houden we rekening met de eigenheid van een kind in de groep?

Binnen de groepssamenstelling gaan we positief om met initiatief van een kind en trachten we juist om te gaan met specifiek gedrag van een kind. Zo besteden we aandacht aan individuele rituelen en hebben we aandacht en respect voor de eigenaardigheden van een kind. We maken zichtbaar waar een kind goed in is, bijvoorbeeld door dit te tonen in de kring of een zelfgemaakt werkje op te hangen en anderen erop attent te maken.

Hoe bevordert een leidster vriendschappen tussen kinderen?

Vriendschappen ontstaan als vanzelf in De Kinderkamer. Kinderen zoeken leeftijdsgenootjes op en delen dezelfde interesses met elkaar. We laten kinderen samen werken en spelen, laten ze samen delen en leuke dingen met elkaar meemaken. Dit bevordert de relaties onderling. We geven de gelegenheid aan de andere kinderen om het nieuwe kind te leren kennen. Vaak levert een praatje over wie ben je, waar woon je, heb je een huisdier.. gespreksstof op voor de kinderen.

Vaak herkennen kinderen zaken als huisdieren e.d. die zij ook hebben, waardoor 'het ijs meteen gebroken is'.

Hoe bevordert een leidster communicatie tussen kinderen?

De Kinderkamer doet actief aan communicatief 'voorleven', dat wil zeggen; gedrag dat de pedagogisch medewerker in woord, gebaar, houding zodanig voor doet aan een kind, dat het dit gedrag als vanzelfsprekend en passend bij een bepaalde situatie, overneemt, c.q. nadoet.

Interacties tussen kinderen worden veelal begeleid en bevordert door kinderen vragen te stellen en correct taalgebruik te stimuleren.

Wat gebruikt en benut een leidster in het groepsproces om de emotionele responsiviteit tussen kinderen te bevorderen?

Ruimschoots wordt in alle groepen aandacht besteed aan 'emotionele leermomenten' zoals verdriet, plezier, pijn, conflict, grapjes. Belangrijk is om interacties tussen kinderen te begeleiden en het goede voorbeeld te geven van gewenst sociaal gedrag. Over de gehele dag doen zich uitnodigende situaties voor, waar de leiding professioneel op inspringt. Ook tijdens groepsactiviteiten in de kring staat emotionele responsiviteit geregeld centraal. Te denken valt dan aan een kind troosten bij verdriet, en bijvoorbeeld samen lachen om een grapje in de kring of aan tafel.

A4 Emotionele veiligheid en activiteiten

Bij het organiseren en aanbieden van activiteiten kiezen wij voor een aanpak die de emotionele veiligheid van een kind waarborgt.

Hoeveel ruimte krijgt een kind voor eigen initiatief en op welke manier geeft een leidster steun aan een kind tijdens activiteiten?

We hebben een poging gedaan om per leeftijdsgroep het werkplan uit te werken en om ook in het algemeen weer te geven hoe het er in de groep aan toegaat. Het gaat hierbij om de dagindeling, de verschillende activiteiten, de groepsregels, de feesten en de speciale uitstapjes.

Er zijn vaste momenten op de dag waarbij pedagogisch medewerkers en kinderen gezamenlijk aan tafel zitten om te eten, te drinken, te zingen, voor te lezen en te praten. Wij vinden dat het 'vrije' spelen, een groot deel van de opvangdag in beslag moet nemen maar daarnaast gaan wij ervan uit dat een kind een vast ritme nodig heeft, wat hem/haar zekerheid, veiligheid en herkenning geeft. De vaste, gezamenlijke momenten geven hen structuur en houvast. Met de ouders zijn tevens vaste breng- en haaltijden afgesproken om de rust in de dagopvanggroep zo min mogelijk te verstoren.

Zelfs al bij baby's zijn het spelen en leren niet te scheiden. Het actief leren is ingebed in het spontane spel van de kinderen. De kinderen krijgen de kans om boeiende materialen te manipuleren, te betasten, te vervormen, te onderzoeken, te vergelijken en te ordenen.

De, al wat grotere, kinderen kunnen voor een groot deel zelfstandig kiezen, plannen en uitvoeren. De rol van de pedagogisch medewerker bestaat er dan vooral in een rijk gamma van materialen en activiteiten aan te bieden en de kinderen te helpen bij het kiezen en plannen en bij het verkennen van de mogelijkheden, moeilijkheden en oplossingen.

Wat is de aanpak om optimale betrokkenheid van (individuele) kinderen te creëren tijdens activiteiten?

In de kring of aan tafel proberen we alle kinderen, ook de allerkleinsten (in Champstoel) mee te laten genieten van elkaar en zo de betrokkenheid onderling te vergroten.

Bij droog weer spelen we buiten met het buitenspel materiaal en maken gebruik van de zandbak. Ook de baby's gaan mee naar buiten.

We sluiten aan bij wat de kinderen al kunnen en bieden de eenjarigen bijvoorbeeld vingerverf aan om te ontdekken. De grootste kinderen kunnen eventueel al helpen met het tafeldekken en afruimen.

Bij het afscheid nemen, zwaaien we met het kind naar de ouders. Bij het naar bed gaan zeggen we samen met het kind alle kinderen en pedagogisch medewerkers gedag om hen in de gelegenheid te stellen het kind welterusten te wensen. Voor het eten zingen we 'smakelijk eten' en ook bij het opruimen hoort een speciaal liedje.

Als volwassenen willen we beschikbaar zijn, in het bijzonder voor de baby's, als zij ons nodig hebben. Er is iedere dag tijd voor individuele en liefdevolle aandacht!

In de aankleding van de ruimte en bij een activiteit bijvoorbeeld in het kader van een thema maken we ook gebruik van dingen die de kinderen of ouders van thuis meenemen. Dat kan variëren van foto's van thuis tot bladeren die met de ouders samen van een boswandeling zijn meegenomen.

BSO-kinderen hebben bv. ook inbreng in de activiteiten die op stapel staan. Zo ontstaat betrokkenheid wat het kind een gevoel van vertrouwdheid geeft. Het verbindt: 'De Kinderkamer' met thuis. Er is ook een Kinderraad, de Flexkidsbende, met zevenjarigen (en ouder) die o.a. mogen uitspreken welke activiteiten er gepland worden en welk speelgoed aangeschaft gaat worden.

Welke herkenningpunten zitten er voor een kind in de structuur van een dag, een maand, een jaar?

Naast alle dagelijks terugkomende activiteiten vieren we regelmatig feest met de kinderen. Samen een feest vieren legt de nadruk op het gevoel van verbondenheid met elkaar. Verjaardagen, Sinterklaas, Kerst, Pasen, Koninginnedag etc.

Ook nodigen we ouders, broers, zussen of grootouders uit, zo mogelijk bij bepaalde festiviteiten. Het is ons streven om ook eens een opa- en omadag te organiseren.

We organiseren doorgaans jaarlijks een peuterkerstdiner, een cultureel theateruitje in aansluiting op de Nationale Voorleesdagen, een peuterfeest, gaan in de lente naar de boer om jonge dieren te bewonderen en een speciale workshop als bijvoorbeeld Muziek op Schoot. In de herfst organiseren we een kabouterpad. Bij het intake-gesprek krijgen ouders informatie over speciale uitjes en tekenen een principe akkoordverklaring.

Bij speciale uitjes worden de ouders goed geïnformeerd over de begeleiding en het vervoer en krijgen zij de gelegenheid zelf een keuze te maken of hun kind mee mag. Voor de BSO-kinderen worden vooral in vakanties en bij hele dagen opvang uitjes georganiseerd, bv. naar het bos, de midgetgolfbaan, het ooievaarsdorp enz. Dit gebeurt minstens 1 x per vakantieweek. Ook gaan we 1 x per jaar op kamp met de kinderen.

Dagindeling

De manier waarop het dagprogramma is opgebouwd speelt een rol bij het bereiken van een gevoel van veiligheid. Ook het spel- en activiteiten aanbod zijn van invloed op de emotionele veiligheid. Het bieden van structuur en duidelijkheid zijn factoren die maken dat kinderen weten waar ze aan toe zijn. Dat draagt bij aan een veilig en vertrouwd gevoel. We brengen daarom structuur aan in de dagindeling en zorgen voor een dagritme en continuïteit.

We hebben afspraken over gebruik van speelmaterialen. We gaan bij de dagindeling uit van wat de kinderen nodig hebben en wat de kinderen aangeven en wijken daarom soms ook af van voorgenomen programma's of vaste patronen. Het kind staat ook hierin centraal. We proberen aan te sluiten bij de eigen rituelen van het kind voor zover haalbaar. Dit verschilt per kind en ook per leeftijd. Bij baby's is het noodzakelijk om terdege rekening te houden met slaaptijden, voedingstijden en voedingsgewoontes, troostrituelen (bijv. eigen knuffel mee bij het slapen) van het kind.

Het kind is op 'De Kinderkamer' aan onze zorg toevertrouwd en van goede verzorging afhankelijk. We hebben afspraken over gezonde voeding, (voedsel)hygiëne en goed lichaamsverzorging.

Elk jong kind verwondert zich over de wereld om hem heen. Het ontdekt, leert en ontwikkelt zich als het de ruimte krijgt om zelf dingen uit te proberen en te ervaren. We willen het kind daarom een omgeving, spelmogelijkheden en activiteiten bieden die uitnodigen en uitdagen tot verwondering. Een omgeving en mogelijkheden die nieuwsgierig maken en waar wat in en mee te beleven is.

Door De Kinderkamer als geheel en in samenhang te gebruiken ontstaan meer mogelijkheden. Zo kunnen er verschillende activiteiten aangeboden worden in de diverse ruimten op eenzelfde tijdstip van de dag. Zo kunnen kinderen op verschillende plekken meer en uiteenlopende ervaringen opdoen. We kiezen ervoor om de groepsruimten echt verschillend in te richten met andere materialen en speelmogelijkheden. We bieden de peutergroepkinderen de mogelijkheid om ook buiten de eigen groepsruimte op onderzoek uit te gaan, even hun broertje/zusje gedag te zeggen in de andere groep en een activiteit/materiaal te gaan halen in een andere groep.

Bij het aanbod aan spelmaterialen, bij de inrichting en activiteiten letten we op variatie, waarbij aan alle verschillende ontwikkelingsgebieden (lichamelijk, cognitie, taal/spraak, creativiteit/fantasieaandacht wordt besteed) Zo zorgen we ervoor dat elk kind ervaringen opdoet binnen alle ontwikkelingsaspecten. We bouwen voort op waar het kind in zijn ontwikkeling aan toe is. We geven het de ruimte en bieden de mogelijkheid om net een stapje verder te komen.

Werkplan voor de baby's en dreumesen (zes weken tot ongeveer anderhalf jaar)

Bij baby's staat de aandacht voor rust, herkenbare regelmaat en geduld in de benadering centraal. We vinden het belangrijk dat er rekening gehouden wordt met het eigen ritme en wat het kind aankan. We waken voor overprikkelbaarheid en bieden een gedoseerd aanbod met variatie. Zo krijgt de baby de kans en de tijd om daadwerkelijk te ontdekken en te zien wat het zelf kan. We kijken en luisteren als leiding goed en hebben oog voor het unieke van elke baby.

Om half tien 's morgens krijgen de kinderen (geraspt) fruit, om half twaalf brood en melk en om ongeveer drie uur 's middags een tussendoortje zoals diksap en een biscuitje.

De jongste baby's zitten er, zo mogelijk in een champstoel bij (speciale kinderstoel die achterover gezet kan worden), om de betrokkenheid te vergroten. Zij krijgen de fles volgens hun eigen ritme.

We vinden het belangrijk dat de baby's, hun fles krijgen in de armen van een pedagogisch medewerker. Kinderen voelen zo de geborgenheid die wij hen willen bieden. De jonge kinderen kunnen zich vrij bewegen en

ontwikkelen met spelmateriaal onder handbereik.

De jongste kinderen gaan volgens hun eigen slaapritme naar bed, de oudere kinderen gaan na de lunch. Slapen neemt in het dagelijkse programma van het kinderdagverblijf een belangrijke plaats in. De jongste kinderen slapen nog grote delen van de dag op wisselende tijden, terwijl dreumesen en peuters al vaker op vaste tijden, groepsgewijs slapen.

Slapen is in de baby/dreumesgroep zomers ook mogelijk in een kinderwagen (allerkleinsten) of in een buitenbedje wanneer ouders daarom vragen. Hierbij hanteren we uiteraard ook allerlei richtlijnen zodat dit op de juiste wijze gebeurt en alleen na toestemming van de ouders. Buitenslapen is gezond en kinderen slapen vaak langer en beter/dieper is onze ervaring. Nieuwe prikkels op het dagverblijf kunnen heel vermoeiend zijn vandaar dat we veel aandacht besteden aan de rustmomenten.

Tussendoor spelen we met de kinderen en doen we gerichte (baby) activiteiten middels een speciaal ontwikkeld programma. Een kast met benodigde materialen is voorhandig met babyspelletjes en activiteitenkaarten, Speelkriebels (activiteitenhandboek voor dreumes, peuter en kleuter) Van het veelvuldig verschenen maken we een gezellig onderonsje en een echt gericht ontwikkelingsmoment met veel individuele aandacht van de leidster naar het kind door onderlinge interactie en communicatie met het kind.

We spelen in op de persoonlijke behoefte van ieder kind, het ene kind heeft meer behoefte aan gerichte activiteiten, het ander kind vraagt meer om rust.

Bij droog weer spelen ook de kinderen die bijvoorbeeld net kunnen lopen, buiten met het buitenspelmateriaal en maken gebruik van de zandbak. Eventueel gaat ook de kinderwagen, bolderwagen of vier-persoonsbuggy met een dreumes erin mee naar buiten. We beschikken ook over ligplekjes met een muskietennetje zodat we niet bang hoeven te zijn dat de baby/dreumes door een wesp gestoken wordt.

Binnen kunnen de baby's zich vermaken op de vloer. Er is een mat met een spiegel waar baby's bij elkaar kunnen liggen en zo met elkaar kunnen "communiceren". De baby's mogen ook in de box. Materialen voor zintuiglijk onderzoek/spel liggen voor het grijpen. Er zijn in voldoende mate rammelaars, bijtringen en speelgoed met kleur en geluid aanwezig. Ook zitten in een wipstoeltje met boven zich het baby-activiteitencentrum behoort tot de mogelijkheden.

We sluiten aan bij wat ze al kunnen en bieden de eenjarigen bijvoorbeeld vingerverf aan om te ontdekken.

Het ritme van de baby's/dreumesen wordt gevolgd en we streven ernaar dat kinderen, bij goed weer, altijd even naar buiten gaan. Dit kan ook een dreumeswandeling zijn, na de lunch, wanneer dat moment, een moment is waarop het kind wakker is.

Steeds terugkerende aspecten zijn bijvoorbeeld het afscheid nemen. We zwaaien met het kind naar de ouders. Bij het naar bed gaan zeggen we samen met het kind alle kinderen en pedagogisch medewerkers gedag om hen in de gelegenheid te stellen het kind welterusten te wensen. Voor het eten zingen we 'smakelijk eten' en ook bij het opruimen hoort een speciaal liedje. Ook voor kinderen die slechts een deel van de dag bij ons aanwezig zijn, creëren we een duidelijk breng- en haalmoment en bereiden we het kind erop voor dat hij/zij zo wordt opgehaald.

Voor kinderen die bijna overgaan naar de volgende groep, hanteren we ook het principe 'open-deuren-beleid' waarbij we een groepje kinderen met een leidster uit de babygroep, toestaan om eens even te snuffelen in de ruimte van de peutergroep. Ook andersom, voor kinderen die net over zijn naar de peutergroep, kan het goed zijn om even met een leidster naar de babygroep te gaan om nog even te spelen met iets 'ouds en vertrouwds' o.i.d. of zo langzaam afscheid te nemen van het oude patroontje in de eerste groep en met plezier door te groeien naar de volgende groep. Vertrouwdheid, emotionele veiligheid, hiermee hopen we het kind te ondersteunen bij de overgang naar de andere groep. We kiezen ervoor, omwille van de leidsterstabiliteit, dat ook bij deze activiteiten de vertrouwde leidster van de kinderen aanwezig is. Ouders vertellen we ook bij de overdracht over wat we die dag ondernomen hebben zodat zij ook weet hebben van het feit dat ze af en toe even in de andere groep 'neuzen'. Zo zijn er gedurende een week, bijv. tijdens de wemomenten van een kind, maximaal 2 stamgroep ruimtes waar een kind gebruik van maakt.

Samenvoegen van groepen is eigenlijk niet van toepassing voor de jongste groepen. Wanneer er 's ochtends vroeg bij het openen of 's avonds laat bij het afsluiten zo is dat er één medewerker per groep aan het werk is, staan de tussendeuren tussen de beide groepen open met de veiligheidsrolhekjes. De leidsters en kinderen van de verschillende groepen kunnen elkaar zien en horen. Wanneer het aan het einde van de dag voor het kind prettig is om bijv. het kind wat het laatst opgehaald wordt, op een groep te laten kijken bij zijn/haar broertje en zusje, wordt dit een enkele keer wel toegepast als we weten dat de ouders deze momenten ook waarderen.

Werkplan voor de peuters in de peutergroep (ongeveer twee tot vier jaar):

Dreumesen en peuters krijgen geleidelijk aan steeds meer de behoefte om hun eigen gang te gaan, 'zelfstandig' te zijn en letterlijk verder te kijken. Zij willen klimmen en klauteren en ervaren wat je allemaal kunt doen. Ze ontdekken hoe leuk het is om dingen samen te doen, maar willen ook 'zelf doen' en spelmateriaal voor zichzelf houden. De leiding biedt emotionele ondersteuning, structuur en geeft grenzen aan.

De leiding legt materialen klaar die als 'trigger' bedoeld zijn en dienen als uitdaging. Dit zijn steeds andere materialen. Ook onze zandtafel op de groep en de overige expressiematerialen in het gedeelte wat we atelier noemen wordt benut zodra de tweede leidster op de groep wordt toegevoegd. Zo kunnen we de kinderen optimaal ondersteunen bij hun ontdekkingen.

Er zijn verschillende plekken in de ruimte waar de kinderen zich even zelfstandig terug kunnen trekken, met een boekje, met een spel, met de I-pad, met een knuffel. Soms kan dit nodig zijn voor kinderen die vroeg worden gebracht of juist kinderen die

tussen de middag niet meer gaan slapen maar wel even de behoefte hebben om tot zichzelf te komen.

De peuters beginnen de ochtend rond 9 uur in een grote kring aan tafel of in de speciale kring, op de bankjes nabij het planbord en dagritmepakket. We starten met het goedemorgenlied van Piramide en kijken alle kinderen persoonlijk aan en wensen elkaar goedemorgen. Dit is tevens een goede gelegenheid om gericht te kijken naar het kind om o.a de gemoedstoestand vast te stellen. Vaak nemen we de kinderen ook een voor een op schoot zodat ze zich persoonlijk ook echt welkom voelen. We zingen liedjes, vertellen een verhaal of de kinderen vertellen zelf wat ze hebben meegemaakt. Ook wordt er om de paar weken een nieuw thema geïntroduceerd in de kring a.d.h.v. concrete materialen of een vertelplaat. Daarna is er fruit aan tafel, of bijv. een traktatiemoment.

Een aantal kinderen kan hierna buiten spelen of we doen een gerichte activiteit met ze zoals knutselen of een Piramideactiviteit waarbij veelal de taalverwerving centraal staat. We hebben ook de mogelijkheid om de groep te splitsen op verschillende manieren, naar belangstellingsniveau, naar leeftijd etc. De ene groep gaat dan bijv. buiten spelen en de andere groep gaat op de bovenverdieping motorisch aan de slag met alle beschikbare materialen voor de motoriek. Er zijn ook meerdere plaatsen om even een kleine kring te vormen en de kinderen een specifieke activiteit binnen het thema aan te bieden.

Om half twaalf is het lunchtijd. We eten aan tafels om er een knusse sociale bezigheid van te kunnen maken en tevens om kinderen de correcte eetgewoontes aan te leren als eten met je vork, niet met volle mond praten, boterham smeren e.d. Aan iedere groepstafel zit een leidster om de kinderen te ondersteunen.

Na de lunch gaan de meeste kinderen een middagslaapje doen. De anderen gaat iets rustigs doen, zoals een spelletje of we lezen voor. Ook voor kinderen die slechts een dagdeel bij ons op de groep zijn, creëren we een goed breng- en haalmoment op basis van steeds terugkerende gebeurtenissen. "Na het boterhammetje eten, wordt XXX opgehaald en jou zien we morgenochtend weer..., XXX en XXX gaan zometeen even naar bed en XXX blijft even wakker en mag ..."

Om ongeveer 3 uur 's middags zitten we weer met elkaar aan een tafel. Bij alle gemeenschappelijke activiteiten helpen de kinderen zoveel mogelijk door hun eigen beker/fruitbakje op het aanrecht te zetten, door zelf hun kleding alvast uit te trekken, zelf op te ruimen, tafel dekken, knutselspullen klaarzetten en alles weer opruimen e.d.

Weer of geen weer, (behalve bij harde regen) we spelen buiten: fietsen, klimmen, glijden en maken van alles in de zandbak. Met zijn allen of met een kleiner groepje gaan we naar de speeltuin, boodschappen doen of gewoon even wandelen in de buurt met of zonder de bolderwagen.

Het buiten zijn / buiten spelen vinden we zeer belangrijk voor de ontwikkeling van de kinderen. Spelenderwijs bewegen en spelen in de buitenlucht draagt bij aan een goede gezondheid van de kinderen. Het vrije spelen voert de boventoon. Wanneer we merken dat het spel van buitenaf gestimuleerd moet worden, ondernemen we actie. Dit kan zijn wanneer een kind langdurig hetzelfde speelt,

weinig beweegt, geen plezier heeft in het buiten spelen etc. Voor de peuters beschikken we over voldoende laarsjes, regenjasjes en parapluutjes, zodat zij ook bij een regenbuitje buiten ervaringen kunnen opdoen.

We bewegen ook samen met de kinderen, bijvoorbeeld met een bal erbij of een zangspelletje. Als kinderen bewegingen zien, willen ze die graag nadoen. Het brengt hen op ideeën. Buiten kan de grove motoriek worden getraind, wat weer leidt tot vorderingen op cognitief gebied. Ook bij de wekelijkse peutergym van een gediplomeerd docent bewegingsonderwijs hebben de kinderen de mogelijkheid zich motorisch en sociaal te ontwikkelen.

Binnen knutselen we met de kinderen: plakken, verven, tekenen. We spelen met de blokken, de lego, de trein en met puzzels. De kinderen of wijzelf spelen poppenkast en verder spelen de kinderen fantasiespelletjes, bijvoorbeeld in de huishoek.

Het jaarrooster/programma biedt speciale activiteiten zoals projecten, bewegingsspel, muziek, verhalen vertellen of constructieactiviteiten die afgestemd zijn op het ontwikkelingsniveau en de interesse van de kinderen. We gebruiken hiervoor een speciaal ontwikkelde voor- en vroegschoolse-methode (Piramide). Hierbij hoort ook bijvoorbeeld het kijken naar een aflevering van Het Zandkasteel, een peuterprogramma van Teleac/NOT met bijbehorende activiteiten.

Er zijn ontwikkelingsmogelijkheden voor alle kinderen in opgenomen. We laten ze vrij spelen met diverse materialen zowel groot materiaal als klein materiaal om zo hun lichamelijke ontwikkeling, de motoriek te stimuleren. Ter aanvulling hierop doen we zang- en dansspelletjes, motorische oefeningetjes, wandelingetjes etc.

We stimuleren de sociaal-emotionele ontwikkeling door kinderen met elkaar in contact te brengen. Kinderen onderling, maar ook in groepsverband. Sociale vaardigheden worden o.a. aangeleerd bij het spelen met poppen en bij het illusiespel (verkleedkleden etc.) We gebruiken hierbij ook Sociaal Spel en het Spelboek.

We sluiten ons aan bij de verstandelijke en creatieve ontwikkeling van de kinderen. De pedagogisch medewerkers zijn van uit interne opleiding op de hoogte van de ontwikkelingsfasen van kinderen.

We willen de kinderen enerzijds volgen en stimuleren anderzijds willen we de kinderen sturen en enigszins voorbereiden op de basisschool. Denk aan een bepaalde mate van zelfstandigheid als aan- en uitkleden, opruimen, puzzelen, medeverantwoordelijkheid voor de materialen etc.

We bieden kinderen zangspelletjes, rijmpjes en verhaaltjes aan die bij een thema passen en hen in aanraking brengen met verschillende woorden t.b.v. hun taalontwikkeling.

Samen met de kinderen zwaaien we bij het raam van de deur naar ouders die weggaan. Voor het eten zingen we 'smakelijk eten'.

Speciale gebeurtenissen laten we niet zomaar ongemerkt voorbij gaan. Verjaardagen worden bijvoorbeeld uitbundig gevierd. Soms ook een gezamenlijk feestje met de

kinderen van de babygroep. Het vieren gebeurt volgens een vast ritueel zodat de kinderen weten waar ze aan toe zijn. Een kind hoeft zich dan niet overvallen te voelen wanneer er een feestmuts verschijnt om op te zetten. De kinderen weten dat als je de muts liever niet op hebt, dit ook niet hoeft. De kinderen snijden zelf een 'neptaart' aan, ze zijn echt deelnemer van het feestje geworden.

De al wat oudere peuters worden betrokken bij de zorgtaken van de pedagogisch medewerkers. Zoals bijvoorbeeld het troosten van een ander (jonger) kind.

Om de kinderen zich op alle aspecten van hun ontwikkeling te kunnen laten ontplooien, gaan we uit van de activiteiten die de kinderen zelf aangeven.

Omdat kinderen van nature nieuwsgierig zijn en graag dingen uitproberen, is het meest voor de hand liggend die activiteiten uit te breiden waar het kind zelf al aan begonnen is, of het kind te helpen zijn zelf gekozen activiteit uit te voeren. De kans dat het geconcentreerd bezig gaat, is dan groter.

Voor alle duidelijkheid willen we stellen dat wij onder het woord activiteiten niet alleen handenarbeid verstaan, het doen van georganiseerde spelletjes, of het spelen met constructiemateriaal en puzzels, maar ook het knuffelen, aankleden, tafelmanieren leren, enzovoorts. Ook tijdens het verschonen van een kind is een duidelijk ontwikkelingsmoment voor exclusieve, persoonlijke aandacht.

Bij het maken van een knutselwerkje staat soms de activiteit centraal en niet het resultaat. De kwaliteit van het proces waarmee het kind actief is geweest is dan belangrijker dan het uiteindelijke product wat mee naar huis gaat.

Voor kinderen die bijna overgaan naar de BSO, zorgen we dat we de twee werelden gaan verbinden waarbij we met een groepje kinderen met een leidster uit de peutergroep zo af en toe eens gaan snuffelen in de ruimte van de BSO. Hoe heten de juffen, welk speelgoed is er etc.

Ook andersom, voor kinderen die net over zijn naar de peutergroep, kan het goed zijn om even met een leidster naar de babygroep te gaan en zo langzaam afscheid te nemen van het oude patroontje in de eerste groep en met plezier door te groeien naar de volgende groep. Vertrouwdheid, emotionele veiligheid, hiermee hopen we het kind te ondersteunen bij de overgang naar de andere groep. We kiezen ervoor omwille van de leidsterstabiliteit dat bij dit soort activiteiten de vaste vertrouwde leidster aanwezig is. Ouders vertellen we ook bij de overdracht over wat we die dag ondernomen hebben zodat zij ook weet hebben van het feit dat ze af en toe even in de andere groep 'neuzen'.

Samenvoegen van groepen is niet van toepassing voor de jongste groepen. Wanneer er 's ochtends vroeg bij het openen of 's avonds laat bij het afsluiten zo is dat er één medewerker per groep aan het werk is, staan de tussendeuren tussen de beide groepen open met de veiligheidsrolhekjes. De leidsters en kinderen van de verschillende groepen kunnen elkaar zien en horen. Wanneer het aan het einde van de dag voor het kind prettig is om bijv. het kind wat het laatst opgehaald wordt, te laten kijken bij zijn/haar broertje en zusje, wordt dit alleen toegepast als we weten dat de ouders deze momenten ook kunnen waarderen, de beroepskracht gaat dan gewoon even mee. Zo zijn er gedurende een week, bijv. tijdens de wemomenten

van een kind, eigenlijk maar 1, maar maximaal 2 stamgroepruimtes waar een kind gebruik van maakt. Op een dag dat er weinig kinderen zijn kan de vaste pedagogisch medewerker aan het einde van de dag wel besluiten om even bij de andere stamgroep te gaan spelen met de kinderen die op het laatst worden opgehaald. Deze ruimte is aangrenzend en de ouders worden op zo'n moment even doorverwezen naar de volgende ruimte.

Werkplan voor de peuteropvang-groep Vuren

In de peuteropvang bieden we verzorging en opvoeding aan peuters en wordt een bijdrage geleverd aan de totale ontwikkeling van deze kinderen van 2-4 jaar. Kinderen die in de peuteropvang starten zijn doorgaans nog niet gewend geweest om hele ochtenden van huis te gaan. Het afscheid nemen van ouders neemt dan ook een grote plaats in, in het begin. Samen met de ouder wordt er, tijdens het inloopkwartiertje, een puzzeltje gemaakt of een boekje gelezen en uitgebreid gezwaaid bij het raam om 9.00 uur. Dan klinkt het sein met het dagelijks terugkerende Opruimliedje en het Goedemorgenliedje. Samen met de dagritmekaarten geven dit soort symbolen en rituelen richting aan de peuteropvang. Oudere kinderen geeft het steun. Ze weten wat wanneer komt, wat eerst en wat daarna.

Aan tafel worden de namen gelezen, zo leren we elkaar kennen, weten we wie er wel of niet is en zien we om naar elkaar. ("Frank is ziek, zullen we hem een kaartje sturen?", kijken we wie vandaag de juf mag helpen en welke activiteiten er nog meer gepland staan. Ook het inplannen van wie de datum mag verzetten, wie aan de beurt is voor een observatie e.d., het komt allemaal aan bod. Kinderen kunnen ook aangeven zelf iets te willen vertellen in de kring. Vaak is dat nog best moeilijk maar met wat ondersteuning en herhalen van wat het kind zegt/bedoelt wordt het een mooi moment waarbij we leren luisteren naar elkaar, leren dat niet iedereen hetzelfde is/kan, en ook beurtgedrag wordt van belang.

De peuters kunnen kiezen uit de bouwhoek, de huishoek, de lees/taalhoek, de klimhoek en allerlei andere spelmaterialen die de leidster uitkiest om die dag mee te spelen. Lotto's en andere ontwikkelingsspelletjes, spelen we aan tafel, andere grotere activiteiten, doen we op de grond, op een kleed.

We helpen de kinderen bij het samenspelen en ondersteunen de kinderen bij het verrijken van hun spel. Steeds keren we terug in de kring, met het tussendoortje, een verjaardagsfeestje, een activiteit zoals liedjes zingen of voorbereidende reken/taalactiviteit zoals voorlezen, tellen, kleuren benoemen etc. Sommige kinderen kleien of verven in de peuteropvang voor het eerst of maken voor het eerst kennis met knutselen. Er is een hoop te leren ook qua gedrag. De regels zijn eenduidig en worden voorgeleefd door de groepsleiding.

Zo mogelijk komt ook iedere dag het buitenspelen terug. Het is belangrijk voor de grove motoriek net als het bewegen wat we anders binnen doen bij slecht weer. Buitenlucht draagt bij aan een gezonde ontwikkeling. De leidster kiest materialen uit de schuur zoals fietsen, ballen, kleden e.d. en varieert hier ook in. Ook wandelen we wel eens samen aan een koord naar de speeltuin of leren we bij het thema Verkeer, om veilig over te steken.

Aan het einde van de ochtend zingen we het liedje 'Dag dag allemaal', waardoor alle kinderen weten dat het tijd is voor de mamma's en pappa's om op te halen. We streven ernaar om alle ouders heel even te spreken over hoe het die ochtend gegaan is.

De kinderen van de peuteropvanggroep hebben geen andere ruimtes tot hun beschikking dan de binnen- en buitenruimte aan de Enk. Ze verlaten deze groepsruimte alleen met een groepsactiviteit zoals een wandeling, een tochtje naar de speeltuin of iets dergelijks. Wanneer er een gezamenlijk activiteit wordt georganiseerd zoals het Peutertheater, met de peutergroep van de Mildijk, vindt deze activiteit plaats in de BSO, aangrenzend aan de peuteropvangruimte, op dezelfde locatie. De kinderen nemen dan hun eigen peuterstoeltje mee en hun leiding om de voorstelling te gaan bekijken. Dit is mogelijk in de BSO omdat gedurende de ochtenden, de BSO leeg staat. Ouders worden ingezet in de activiteitencommissie. Zij ondersteunen bij bijzondere activiteiten als de herfstwandeling, het sinterklaasfeest, kerstfeest e.d. Ook individuele ouders worden dan hier en daar wel eens gevraagd om te ondersteunen als de fotograaf komt of anderszins.

De peuteropvang draait op niveau 2. Dat wil zeggen dat de peuters: spelen, ontmoeten en in hun ontwikkeling gestimuleerd worden en dat er ook door de pedagogisch medewerkers gesignaleerd wordt (middels observatielijsten en Citotoetsen). Wanneer pedagogisch medewerkers bijzonderheden signaleren in de ontwikkeling van een peuter of andere problemen signaleren, verwijzen zij ouders door, in een gesprek, naar passende instanties die hierbij verdere ondersteuning kunnen bieden. Ook in de peuteropvang worden door de pedagogisch medewerkers individuele handelingsplannen opgesteld en hulp geboden. Ze worden hierbij ondersteund door de intern begeleidster. De pedagogisch medewerkers hebben vanuit hun opleiding en achtergrond (VVEsterk, Piramide, gezamenlijke training Opvallende kinderen etc.) kennis en ervaring in het signaleren van leer- en gedragsproblemen. De Kinderkamer biedt het gehele team jaarlijkse bijscholing op individueel en gezamenlijk niveau.

Werkplan voor de peuteropvanggroep Herwijnen

In de peuteropvang bieden we verzorging en opvoeding aan peuters en wordt een bijdrage geleverd aan de totale ontwikkeling van deze kinderen van 2-4 jaar.

Ook in de peuteropvang in Herwijnen is er sprake van een inloopkwartier. In dit kwartier kunnen ouders hun kind op gang helpen bij het spel en wordt het afscheid nemen hierdoor vergemakkelijkt. De kinderen mogen spelen in de hoeken. Er is een bouw-speelkleed, een huishoek, een leeshoek, soms een ontdekhoek bij het thema en ook aan tafel worden er activiteiten klaargezet zoals kralen rijgen en puzzelen.

Dan klinkt het sein om te gaan opruimen en in de kring te gaan. Oudere kinderen weten al exact dat de bankjes in de kring horen te staan en pakken de stoeltjes erbij. Structuur wordt aangeboden door het altijd terugkerende goedemorgenliedje, het gesprek in de kring, het namenlezen e.d. Altijd wordt er een pretje gemaakt van het kringetje.

Er vindt een activiteit plaats in de kring, bijv. een boekje lezen binnen een thema of iets wat de kinderen hebben uitgekozen. Hier wordt aandacht besteed aan de taalontwikkeling, denkvragen worden gesteld maar ook bijv. de rekenontwikkeling kan aan bod komen. Spelenderwijs worden kinderen voorbereid op de basisschool waar begrippen als veel-weinig, meer-minder e.d. van de kleuters worden verwacht.

Soms is spreken in de groep voor een jonge peuter nog best moeilijk maar met wat ondersteuning van de pedagogisch medewerker toch steeds makkelijker.

Daarna wordt er fruit gegeten aan tafel en iets gedronken. Ook hier structuur door eerst een tafelliedje te zingen. Het gezellig samen aan tafel zitten en gesprekjes aanknopen leert kinderen op hun beurt te wachten, een verhaaltje te vertellen van iets wat ze hebben meegemaakt, leren luisteren naar elkaar. Het samen groep-zijn wordt ook geaccentueerd wanneer er een peuter jarig is. Het samen vieren, feest hebben wordt dan ook aan tafel gevierd wanneer de peuter trakteert en gevierd met een troonstoel en een mooie muts.

Zo mogelijk komt ook iedere dag het buitenspelen terug. We stimuleren de kinderen om zelf hun schoenen en jas aan te doen in de garderobe en als we allemaal klaar zijn gaan we gezamenlijk naar buiten.

Het is belangrijk voor de grove motoriek en de gezondheid om veel buiten te spelen. De pedagogisch medewerker kiest materialen uit de schuur zoals fietsen, ballen, kleden e.d. en varieert hier ook in. Er is een zandbak, een speelhuisje, een veerwip en een glijbaan.

Wanneer we niet naar buiten kunnen, maken we binnen gebruik van de modulusblokken om bezig te kunnen zijn met de grove motoriek.

Gedurende de ochtend vindt ook bijv. na de kring of na het tafelmoment, een knutselmoment aan tafel plaats. Kinderen kunnen dan naar hartelust experimenteren met technieken als verven, kleien, prikken, knippen en we maken vaak iets binnen een bepaald thema.

Aan het einde van de ochtend zingen we het liedje 'Dag dag allemaal', waardoor alle kinderen weten dat het tijd is voor de mamma's en pappa's om op te halen. We streven ernaar om alle ouders heel even te spreken over hoe het die ochtend gegaan is.

De kinderen van de peuteropvang in Herwijnen hebben geen andere ruimtes tot hun beschikking dan de binnen- en buitenruimte aan de Kolstraat. Ze verlaten deze groepsruimte alleen met een groepsactiviteit zoals een wandeling, een tochtje naar de speeltuin of iets dergelijks. Dit kan bijv. een herfstwandeling betreffen die we organiseren met individuele ouderhulp. Er zijn ook ouders die helpen bij het wassen van de verkleedkleding of ouders die fietsjes repareren als deze stuk zijn e.d. Dit is allemaal niet structureel.

De peuteropvang draait op niveau 2, het niveau van de kinderopvang. Dat wil zeggen dat de peuters: spelen, ontmoeten en in hun ontwikkeling gestimuleerd worden en dat er ook door de pedagogisch medewerkers gesignaleerd wordt (middels observatielijsten en Citotoetsen). Wanneer pedagogisch medewerkers

bijzonderheden signaleren in de ontwikkeling van een peuter of andere problemen signaleren, verwijzen zij ouders door, in een gesprek, naar passende instanties die hierbij verdere ondersteuning kunnen bieden. In de peuteropvang worden door de pedagogisch medewerkers ook individuele handelingsplannen opgesteld of hulp geboden. Ze worden hierbij ondersteund door de intern begeleider. De pedagogisch medewerkers hebben vanuit hun opleiding en achtergrond (Vversterk, Piramide, gezamenlijke training Opvallende kinderen etc.) kennis en ervaring in het signaleren van leer- en gedragsproblemen. De Kinderkamer biedt het gehele team jaarlijkse bijscholing op individueel en gezamenlijk niveau.

Werkplan voor de buitenschoolse opvang groep (4 tot 12 jarigen)

Kinderen in de basisschoolleeftijd willen bijzondere, spannende en gevarieerde activiteiten kunnen doen maar hebben daarnaast vooral ook de behoefte om vrij te zijn en met hun vrienden/vriendinnen te kletsen of soms juist even niks te hoeven. We bieden een omgeving waarin uitdaging te vinden is en de gelegenheid om heel verschillende dingen te doen, maar ook ontspanning en je eigen gang gaan (lekker kletsen/uitrusten). We betrekken kinderen uitdrukkelijk bij wat er op de BSO te doen is. Aan de inbreng van de kinderen zelf hechten wij veel waarde, de leiding geeft concreet vorm aan kinderparticipatie d.m.v. o.a. de kinderraad.

De uitgangspunten voor BSO Herwijnen en BSO Vuren zijn dezelfde:

De school is uit, tijd voor ontspanning! Allereerst is er aandacht voor de voorbije schooldag. Even wat eten, drinken, kletsen en bedenken wat we gaan doen. De kinderen kunnen op dit moment aan hun eigen groepstafel zitten met hun basisgroep. (Vuren) Dit geeft duidelijkheid aan het kind, bij welke beroepskracht zij zijn ingedeeld en wie dus hun aanspreekpunt is. Dit is ook bekend bij de ouder en wordt vermeld in het intakegesprek.

Kinderen leren niet alleen van lessen op school maar ook van alles wat daarbuiten gebeurt. Mochten er kinderen behoefte hebben aan huiswerk maken of hebben ouders aangegeven hiervoor tijd in te plannen die dag met de kinderen, bieden wij een huiswerkplek aan. Ook zijn er mogelijkheden om bv. een spreekbeurt voor te bereiden en (samen) op zoek te gaan naar geschikte materialen.

Na schooltijd breekt het moment aan om van vrije tijd te genieten. Het ene kind is moe en wil het liefst alleen zijn, de ander bruist van energie. De Kinderkamer heeft een concept ontwikkeld waarbinnen elk kind aan zijn trekken komt.

We gaan zoveel mogelijk uit van de initiatieven van het kind en geven zo nodig spelsuggesties. We kunnen optimaal inspelen op de behoefte van de kinderen door het aanbod van spel materiaal. We zijn in het bezit van gezelschapsspelletjes, een multispellentafel, computers, constructiemateriaal, boeken en strips, muziek, verkleedkleding, noem maar op. We gebruiken audiovisuele middelen en pc bewust en selectief. Alles wat te maken heeft met een zinvolle vrijetijdsbesteding mogen kinderen doen. En als ze even geen zin hebben, vinden wij dat dat ook mag. Het is tenslotte hun vrije tijd. Even lekker luieren mag ook!

Gedurende het jaar rouleert onze activiteitencarrousel met:

- creatieve activiteiten
- culinaire hoogstandjes
- sportieve bezigheden
- taal, muziek en dans

Hierbij nodigen we ook mensen uit die vanuit hun beroep/specialisatie, aantrekkelijk en uitdagende activiteiten kunnen organiseren binnen de grenzen van onze BSO.

Tijdens het intakegesprek worden de ouders over de mogelijkheden van de voorzieningen die in De Koels en in De Kol plaats vinden geïnformeerd.

De Koels is het cultureel centrum aan de Molenlaan in Vuren met o.a. een gymzaal. Gym, judo, beatballet of muzikale

bezigheden liggen op dit moment al binnen de mogelijkheden. In De Kol, in Herwijnen, wordt gym aangeboden. Wanneer het kind hiervan gebruik wil maken, wordt de weg erheen met de ouders besproken. Hierover worden afspraken gemaakt met de ouders. Zo kunnen ouders de opvang van hun kind, combineren met zijn/haar hobby/sport, zodat u wanneer u thuis bent, uw handen vrij hebt!

We vinden het belangrijk dat kinderen gestimuleerd worden tot bewegen. Als het weer het toelaat, wordt iedere dag buiten gespeeld op de verschillende toegankelijke speelterreinen in Vuren en Herwijnen. De speeltuinen zijn gelegen in de nabijheid van de BSO en samen met de leiding zijn deze veilig bereikbaar. De speeltuinen beschikken over toestellen passend bij de leeftijd van de kinderen. Ook bij buitenspel wordt gelet op het juiste aantal kinderen per groepsleidster.

Ouders geven toestemming dat hun kind bij vaste externe activiteiten, buiten de BSO-locatie mogen deelnemen. Voor eenmalige uitstapjes kunnen ouders hun kind steeds apart opgeven. Daar waar activiteiten in Vuren worden aangeboden voor kinderen van de schoolgaande leeftijd, sluiten we ons er zo mogelijk bij aan.

We richten ons dagelijks op de verschillende interesses die de kinderen en de ons bezoekende leeftijdsgroep heeft.

Voorschoolse opvang (alleen in Vuren)

De kinderen komen samen met hun ouder/verzorger binnen. De ouder brengt de pedagogisch medewerkster op de hoogte van hoe het met het kind gaat. Na een kort

afscheid, krijgt het kind de kans om even lekker bij te komen. Even een boekje lezen op de bank, een tekening maken of gewoon even lekker bijkletsen met een pedagogisch medewerkster. Ook is het mogelijk om een , in de haast vergeten boterhammetje nog even te nuttigen. Voor alle kinderen is er de mogelijkheid om nog even wat te drinken, een kopje thee of wat limonade.

In de ruimte staat al het spelmateriaal tot hun beschikking. Op de tijd dat we naar school moeten, maken we ons klaar voor vertrek. Kinderen die in Vuren naar school gaan, worden lopend naar school gebracht. Voor de anderen staat de taxi voor de deur. Eventueel wordt informatie overgedragen aan de groepsleerkrachten via een schrift.

Naschoolse opvang

Op het moment dat de schoolbel gaat, worden de kinderen uit school gehaald. Afhankelijk van het programma, wachten we tot we er allemaal zijn en mogen dus eerst even spelen en gaan dan eerst met z'n allen wat drinken en eten. Er kan ook een andere volgorde plaatsvinden met zelfstandig even wat drinken en pas later als groep aan tafel omdat er een verjaardagsfeestje wordt gevierd of er even een ander dagritme is.

Zelfstandigheid bij het handen wassen, inschenken, smeren van crackers e.d. wordt gestimuleerd. Ook streven we ernaar dat we bij een tafelmoment de kinderen aanleren om naar elkaar te luisteren, een grapje te waarderen en storend gedrag te corrigeren.

Na het drinken e.d. gaan de kinderen, net als thuis, lekker doen waar ze zelf zin in hebben. Er worden meerdere activiteiten aangeboden waaruit de kinderen kunnen kiezen. Als het weer het toelaat, zit daar in ieder geval een buitenactiviteit bij. Rond de klok van vijf uur is het tijd om op te ruimen. Alle speelhoeken worden weer netjes gemaakt en de kinderen krijgen nog iets te knabbelen aangeboden. Uiteraard zijn er kinderen die langer blijven dan vijf uur, zij gaan nog verder met hun activiteit of krijgen iets naar hun wens aangeboden. Na een mondelinge overdracht aan de ouders gaan de kinderen weer naar huis.

In BSO Vuren is sprake van twee basisgroepen. De kinderen weten in welke basisgroep zij zitten en welke pedagogisch medewerker(s) daarbij horen. Die zijn hun aanspreekpunt. Bij vrije spelactiviteiten mogen de kinderen hun basisgroep verlaten en zich mengen onder de kinderen van de andere basisgroep. Het is aan de leiding om de kinderen van hun eigen groep in de gaten te houden of hierover afspraken te maken met de leiding van de andere basisgroep. Bijv. Bij basisgroep 1 gaan 8 kinderen een spel spelen op het plein. Een kind uit basisgroep 2 wil hier graag bij aansluiten. De leiding van beide groepen stemmen af wie er verantwoordelijk is voor de kinderen bij het spel en geven ook aan het kind aan dat het kind even aan de andere leiding is toevertrouwd.

Het vakantieaanbod ziet er nog aantrekkelijker uit dan het dagelijkse programma. Kinderen en pedagogisch medewerkers bedenken samen activiteiten in vakantiesfeer. We gaan bijvoorbeeld een dagje uit met de kinderen naar het Lingebos, midgetgolfen of een andere avontuurlijke activiteit. Deze uitstapjes vinden

in overleg ook gezamenlijk plaats waarbij de BSO's samen op pad gaan. Ouders worden hier altijd van te voren over op de hoogte gesteld en moeten hiermee akkoord gaan.

Op vakantiedagen is het ook mogelijk dat de groepen samengevoegd worden in Herwijnen of in Vuren. De reden dat we dit doen heeft te maken met het feit dat het voor de kinderen leuker is om met meer kinderen te kunnen spelen van de eigen leeftijd dan alleen of met bijv. alleen kleinere kinderen. De bezetting is namelijk meestal lager gedurende de vakanties omdat ouders er soms voor kiezen om gedurende de vakanties geen opvang af te nemen. Omdat we aan ouders voor elke vakantieperiode vragen of hun kind aanwezig zal zijn, zien we dit samenvoegen ook vroegtijdig aankomen en kan dit meegenomen worden in de correspondentie aan ouders over de vakantieperiode, de uitstapjes die gepland staan e.d. We vragen hiervoor schriftelijke toestemming aan de ouders.

Dit samenvoegen gedurende een vakantiedag gebeurt alleen wanneer het totaal aantal kinderen in Vuren niet hoger is dan 20. (of in Herwijnen niet hoger dan 18). We zorgen er voor dat er vertrouwde pedagogisch medewerkers voor de kinderen aanwezig zijn. Periodiek laten we, mede om deze reden, de groepsleiding ook rouleren op de locaties zodat ze in beide BSO's werkzaam kunnen zijn en de groepen kennen.

Samenvoegen vanwege personele bezetting is nog nooit voor gekomen maar mocht dit zo zijn dan worden eerst de ouders om toestemming gevraagd. Ook hier vinden we het van belang dat de kinderen zich bij ons ook emotioneel veilig moeten voelen en moeten weten waar ze aan toe zijn.

In Herwijnen zijn we nog niet geopend op de woensdagen en vrijdagen. Kinderen die op deze dag opvang willen genieten kunnen geplaatst worden in BSO Vuren. Dit duurt niet langer dan de tussen de houder en ouder schriftelijk overeengekomen periode. (contract) Aan ouders en kinderen maken we duidelijk dat ze in een andere basisgroep worden opgevangen op deze dagen.

Wanneer we bijvoorbeeld een BSO-feest organiseren of een gezamenlijk kerstdiner in de avonden, kan het voorkomen dat er meer dan 30 kinderen zijn. We zorgen ervoor dat er ook dan vertrouwde pedagogisch medewerkers aanwezig zijn en ook bekende BOL-, BBLstagiaires of vakantiemedewerkers zodat e.e.a. in alle rust kan plaatsvinden.

A5 Emotionele veiligheid en spelmateriaal

Wij gaan met het spelmateriaal om op een wijze die bijdraagt aan de emotionele veiligheid voor een kind.

Hoe leren kinderen met spelmateriaal om te gaan en hoe geeft een pedagogisch medewerkster steun en begeleiding bij het omgaan met het spelmateriaal?

We bieden de kinderen de mogelijkheid aan zich op alle onderdelen van hun ontwikkeling te kunnen ontplooiën; de emotionele, de sociale, de motorische en de cognitieve ontwikkeling. In het spelen met de kinderen of in het begeleiden van hun spel komen vaak meerdere aspecten van de ontwikkeling tegelijk aan bod.

Voorbeelden van het aanpassen van activiteiten aan het niveau van een baby zijn: het speelgoed boven een baby hangen die zelf nog niets vast kan pakken. Hele jonge baby's voor de spiegel leggen, zodat ze geïnteresseerd raken in de bewegingen van hun armen en benen.

Om het spel bij de kinderen op gang te brengen, hebben wij in De Kinderkamer verschillende activiteitenplekken gecreëerd. Wij hebben ons, in eerste instantie, gehouden aan het aantal en het soort activiteitenplekken dat het Handboek Kwaliteitsstelsel Kinderopvang ons voorschrijft. Voorts hebben wij naar eigen inzicht, meer dan het verplichte aantal, activiteitenplekken toegevoegd. Het betreft hierbij o.a. activiteiten waarbij de kinderen veel 'vrije keus' gelaten wordt. Deze speelplekken zijn dan ook niet/nauwelijks afgeschermd van de rest van de leefruimte. Ons uitgangspunt hierbij is dat wij vinden dat kinderen rijk en veelzijdig moeten spelen omdat ze dan vanzelf leren. Wij vinden het experimenteren, 'vrije' spelen, 'vrije' gepuzzel en geknutsel, een van de goede voorbereidingen op de basisschool.

In De Kinderkamer kennen we het belang van voorlezen, welke de taalontwikkeling stimuleert, de ontwikkeling van het denken, het geheugen.... voorlezen draagt bij aan wereldoriëntatie. De omgeving voor het kind moet veiligheid bieden tijdens het voorlezen. In een veilige omgeving kan een kind ook zijn/haar persoonlijke eigenschappen goed ontwikkelen. De aankleding van de plek waar de kinderen de leesboeken kunnen vinden is vrolijk met kleur en bij de boeken horen bijvoorbeeld ook de figuren uit het boek en die liggen er ook bij. We bieden de kinderen ondersteuning door samen te lezen of te laten lezen met leeftijdgenootjes en het lezen kan ook een rustmoment geven voor het kind op de groep.

Ook het educatieve programma Het Zandkasteel van PeuterTV wordt zo nu en dan bekeken. Mits verantwoord gebruikt, vinden wij tv kijken een goede aanvulling op onze activiteiten. Verantwoord televisie kijken prikkelt de cognitieve ontwikkeling en sociale- en emotionele vaardigheden, zo blijkt uit onderzoek. We verbinden er de

randvoorwaarde aan dat we hooguit een kwartiertje per dag televisie kijken, zo mogelijk binnen het thema dat we op dat moment voeren.

Ons voorlezen en het televisiekijken vullen elkaar uitstekend aan. Binnen Het Zandkasteel worden prentenboeken aangeboden. Doordat de beelden uit het prentenboek bewegen op de tv en er geluid aan toegevoegd is, wordt de verhaallijn toegankelijk gemaakt waarna het voorlezen van hetzelfde boek nog meer voorleesplezier oplevert. Ook de handleiding van Het Zandkasteel biedt inspiratie voor de groepsleidsters om na het tv kijken de kinderen actief te betrekken bij het thema van de televisie-uitzending. In de peuteropvang is geen televisie aanwezig. Eventueel wordt de televisie van de BSO gebruikt om een educatief programma te bekijken. Ook een Ipad wordt zo nu en dan geïntroduceerd om, met mate, om te leren gaan met deze nieuwe moderne media.

In de buitenschoolse opvang gebruiken we hetzelfde uitgangspunt als in de dagopvang: verantwoord en tijdsgebonden.

Ook de computer helpt ons om de kinderen sociaal- en taalvaardiger te maken en cognitief en motorisch te laten ontwikkelen.

Spelenderwijs maken de kinderen kennis met onze kindveilige pc waarbij het computerspel een toegevoegde waarde heeft bij het vrij spelen vanwege de instructie in beeld en geluid en de aanmoedigen die de computerprogramma's aan de kinderen geven. Digitale prentenboeken die op het internet beschikbaar zijn, zijn een welkome aanvulling op onze manieren van voorlezen aan kinderen en ook het programma Bereslim. In de peuteropvang in Herwijnen is nog geen beschikking over een eigen computer voor de kinderen.

De computer wordt ook gebruikt voor een typecursus of wanneer kinderen bijvoorbeeld op school een werkstuk aan het maken zijn en in de BSO plaatjes op internet willen opzoeken hiervoor. Alle kinderen kennen de regels, die ook bij de computer staan aangegeven over het internetgebruik. We werken tevens met wekkertjes om de maximale tijd te bepalen bij computerspel.

Hoofdstuk 2 Gelegenheid tot het ontwikkelen van persoonlijke competentie

Inhoud van het opvoedingsdoel 'persoonlijke competentie'

Met het begrip 'persoonlijke competentie' wordt bedoeld op brede persoonlijkheidskenmerken zoals veerkracht, zelfstandigheid en zelfvertrouwen, flexibiliteit en creativiteit. Dit stelt een kind in staat om allerlei typen problemen adequaat aan te pakken en zich goed aan te passen aan veranderende omstandigheden.

Bij jonge kinderen zijn exploratie en spel de belangrijkste middelen om greep te krijgen op hun omgeving.

Door exploratie ontdekt het kind nieuwe handelingsmogelijkheden die vervolgens in spel worden geoefend, uitgebouwd, gevarieerd en geperfectioneerd. Exploratie en spel zijn intrinsiek gemotiveerd; de kwaliteit van exploratie en spel is een voorspeller van hun latere creativiteit, onafhankelijkheid en veerkracht.

Drie groepen factoren kunnen ingezet worden om exploratie en spel te bevorderen:

- Inrichting van de ruimte en aanbod van materialen en activiteiten.
- Vaardigheden van leidsters in het uitlokken van spel.
- Aanwezigheid van bekende leeftijdsgenoten.

Om in de praktijk uitvoering te geven aan de uitgangspunten over het opvoedingsdoel 'persoonlijke competentie' zijn de volgende vragen van belang:

- B1 persoonlijke competentie en de leidster-kind interactie;
- B2 persoonlijke competentie en de –binnen en buiten- ruimte;
- B3 persoonlijke competentie en de groep;
- B4 persoonlijke competentie en activiteiten;
- B5 persoonlijke competentie en het spelmateriaal.

B1 Persoonlijke competentie en de leidster-kind interactie

In de leidster-kindinteractie bieden wij gelegenheid voor het ontwikkelen van de persoonlijke competenties van een kind.

Op welke manier stimuleert de pedagogisch medewerker een kind en met welke aanpak biedt een leidster hulp en steun aan een kind?

Ieder mens heeft recht zich op zijn eigen wijze te ontplooien, zonder daarbij de veiligheid van zichzelf en anderen aan te tasten. Belangrijke aandachtspunten in dat verband zijn: respect voor mens, dier en ding alsook veiligheid en het zich eigen maken van algemeen geaccepteerde normen en waarden.

We gaan ervan uit dat ieder kind de drang in zich heeft om zich te ontwikkelen, en dat doet op zijn eigen manier op basis van aanleg en temperament.

We gaan ervan uit dat kinderen leren niet alleen in spel en in speciaal ontworpen leersituaties, maar vooral ook door het meedoen aan zinvolle dagelijkse activiteiten in het kinderdagverblijf en de buitenschoolse opvang.

Als basis voor het zich kunnen ontwikkelen is een sfeer van veiligheid en vertrouwen nodig. We hebben de taak voor die veiligheid en dat vertrouwen te zorgen.

We hebben de taak kinderen de gelegenheid te geven hun nieuwsgierigheid te prikkelen.

De omgeving moet tegemoet komen aan de behoefte om ervaringen op te doen en volwassenen hebben de taak kinderen daarin te stimuleren.

In de groepen zoeken we per kind activiteiten uit, met vaak een verschillende moeilijkheidsgraad per kind. We houden meer rekening met de individuele behoeften en mogelijkheden, dan met de leeftijd van het kind.

Per kind bekijken we wat het kan bij dingen als het zichzelf aankleden, klimmen op de aankleedtafel, een jas losmaken

Allemaal zaken waarbij een kind zich gaat realiseren wat het wel en wat het nog niet onder de knie heeft. Dit levert een bijdrage aan het zelfbewustzijn.

Wij realiseren ons dat een kind zich veilig moet voelen, willen we eisen aan hem kunnen stellen. Bij nieuwe kinderen houden we daar extra rekening mee.

Het grootste gedeelte van de beschikbare tijd besteden we aan de kinderen individueel. We spreken ze ook aan als groep, maar dat is meer in de vorm van gezamenlijk eten en drinken om de dag een duidelijke structuur te geven. De pedagogisch medewerkers van 'De Kinderkamer' spelen vooral een begeleidende rol hierin.

Ons pedagogisch doel is dat de kinderen zich ontwikkelen tot evenwichtige mensen die hun eigen talenten onderkennen en benutten. Dit evenwicht realiseren we door situaties in het kinderdagverblijf te creëren die ervoor zorgen dat de kinderen zich prettig voelen, vertrouwen hebben in eigen kunnen, voor zichzelf op kunnen komen, respect ontwikkelen voor zichzelf en voor anderen, positief in de maatschappij staan, zelfstandig zijn en sociaal vaardig.

We reageren positief wanneer de kinderen in het kinderdagverblijf en in de peuteropvang zichzelf willen uit- of aankleden bij het verschonen. Zo betrekken we ook de kinderen bij de dagelijkse gebeurtenissen.

Eigenlijk zijn we gedurende de dag bezig met inspelen op dingen die de kinderen interesseren.

We beperken de initiatieven van kinderen alleen wanneer een activiteit te gevaarlijk is, het ritme van de dag erdoor verstoort raakt, wanneer een kind er dol van wordt, of wanneer de activiteit andere kinderen stoort.

B2 Persoonlijke competentie en de –binnen en buiten- ruimte

Door de wijze waarop wij de –binnen en buiten- ruimte aanbieden en inzetten dragen wij bij aan het ontwikkelen van de persoonlijke competenties van een kind.

Hoe stimuleer je dat een kind gebruik maakt van de ruimte?

Bij het gebruik maken van de ruimte stimuleren wij het kind door voorbeelden aan te dragen op welke manier hieraan invulling gegeven zou kunnen worden. Veelal zijn er verschillende mogelijkheden. We vinden gelegenheid bieden voor eigen initiatief net zo belangrijk, maar soms heeft een kind net even een externe prikkel nodig om verder te komen. Natuurlijk betrachten wij altijd respect te houden voor autonoom spel. De omgeving is dusdanig ingericht dat kinderen ook zelfstandig aan het werk kunnen. Het spel- en werkmateriaal is zo uitgestald dat kinderen er veelal zelf bij kunnen, er wordt gewerkt met specifiek ontwikkelde materialen. De ruimte is overzichtelijk en herkenbaar, alles heeft zijn vaste plek en kinderen leren zorg te dragen voor hun omgeving door zelf op te ruimen.

We streven naar een evenwicht tussen veiligheid en uitdaging in een vertrouwde en herkenbare sfeer. Er bestaat een herkenbare indeling met plaatsen voor rust en actie, zoals bijvoorbeeld de 'babyhoek' en een speelhoekje, waar kinderen zich even kunnen afzonderen indien ze hieraan behoefte hebben. Er zijn tal van mogelijkheden die aansluiten bij leeftijd en ontwikkelingsstadia van een kind en er zijn tevens heldere afspraken over omgangsvormen en gedragsregels in de diverse ruimten. Bijvoorbeeld op het speelhuis mag geen speelgoed van de grond worden meegenomen en buiten leren we de kinderen al het speelgoed als fietsjes e.d. netjes

te parkeren. Ook omgangsvormen als 'op je beurt wachten' en regels als 'handen bij jezelf houden' worden steeds herhaald.

We bieden in onze ruimtes bijvoorbeeld de juiste kinderboeken aan, geschikt voor de leeftijdsgroep. We scheppen condities waardoor een kind zelf het initiatief kan nemen om te gaan lezen om de woordenschat te vergroten, het geheugen te trainen, het vergroten van de woordkennis en begrippen, kortom het ontwikkelen van de taal.

Hoe wordt gewerkt aan het omgaan met veilige en onveilige (spel-)situaties?

Het spreekt voor zich dat we heldere en begrijpelijke afspraken maken en instructies geven aan de kinderen. Ook verwoorden we in duidelijke, begrijpelijke taal mogelijke risico's. Napraten over ongelukken en bijna-ongelukken zijn van belang om besef te creëren bij de kinderen en mogelijk preventief te handelen. Indien zich een onveilige spelsituatie voordoet, grijpen we direct in. Voorbeelden hiervan zijn: een kind is ongeduldig bij de glijbaan of de trap en maakt aanstalten een ander kind te duwen.

Vaak zijn dit soort situaties voorspelbaar en kunnen leidsters hier goed op anticiperen. Ook omdat je kinderen kent in hun gedragingen is preventief handelen vaak mogelijk. Toch zijn we hierin ook realistisch en beseffen we dat er altijd situaties kunnen voordoen, waarin het kind je toch een stapje is voor geweest. Bijvoorbeeld kinderen die bijgedrag vertonen, de scheiding 'kusje' en 'hap' is niet altijd te voorzien!

Voor het oudere kind (ongeveer 8-12 jaar) in de buitenschoolse opvang is uitdaging en vrijheid erg belangrijk in de persoonlijke competentie. Zo willen veel kinderen zelfstandig buiten spelen en zelf naar bv. een activiteit gaan in Cultureel Centrum De Koels. We spreken af en leggen vast met de ouders in welke mate vrijheid toegestaan is.

De Kinderkamer probeert zoveel mogelijk veilige (spelsituaties) te creëren door allereerst te werken in een zo veilig mogelijke ruimte en met kinderveilig en goedgekeurd speelgoed. Daarnaast is de houding van de pedagogisch medewerker en alertheid cruciaal. Hiervan zijn we ons terdege bewust. We proberen optimale veiligheid te waarborgen, zoals beschreven in onze Risico Inventarisatie Veiligheid.

Wat zijn de mogelijkheden om uitdaging en stimulans in de sfeer van ruimte te brengen?

Uitdaging en stimulans in de sfeer van de ruimte hangt samen met een indeling die niet helemaal vastligt; met plekken waar iets 'onverwacht spannends' mee kan gebeuren. Met plaatsjes/ hoekjes om even alleen met jezelf te zijn. Ook gebruik van niveaoverschillen en licht, kleur en materiaal wat aansluit op de belevingswereld van een kind spelen hierin een rol. De Kinderkamer tracht hieraan te voldoen, door de wijze waarop de ruimtes zijn ingericht. Vele variaties zijn mogelijk met relatief kleine aanpassingen. Ook tijdelijke toevoegingen als speelgrasmatten buiten, de kruiptunnel, moduleblokken, kleden (tentjes), zwembadjes en een watertafel zijn hiervan een voorbeeld. De spelmogelijkheden kunnen hierdoor worden uitgebreid.

Al naar gelang de belevingswereld van een kind in de buitenschoolse opvang, zijn er mogelijkheden om een thematisch opgerichte hoek te creëren. (bv. 'indianen' of 'K3'). De kinderen denken mee over het aanpassen en versieren van de ruimte. In BSO Herwijnen, in de locatie aan de Kolstraat, doen we dit uiteraard in overleg met de leiding van de peuteropvang.

B3 Persoonlijke competentie en de groep

In en met de groep dragen wij zorg voor het ontwikkelen van de persoonlijke competenties van een kind.

Hoe draag je zorg voor het individuele kind in groepsverband?

Door de kinderen goed te observeren zal snel duidelijk worden wat hun verdere individuele behoeften zijn. We vinden het belangrijk dat de kinderen snel vertrouwd raken in onze opvang. Het ene kind heeft meer behoefte aan een knuffelmoment terwijl het andere kind eerst zelf de omgeving wil verkennen. Over de gehele dag doen zich mogelijkheden voor, voor het individuele kind.

Zo wordt aan het begin van de dag, in de kring, aandacht besteed aan het individuele kind door goed oogcontact te maken en goedemorgen te wensen. Ieder kind krijgt tevens de gelegenheid iets te vertellen wat het wenst. Gemaakte producten als knutselwerkjes of iets van constructiemateriaal wordt uitgebreid geëxposeerd. Er wordt rekening gehouden met de mate en soort aandacht die past bij zijn behoefte gezien leeftijd, ontwikkelingsfase en karakter. Kinderen worden ondersteund bij hun activiteiten en ook gestimuleerd om activiteiten te ondernemen waarbij ze bijv. net twifelen of ze het al dan niet beheersen. Ook vrijwilligers zijn hier alert op en zijn interactief bezig.

Op welke manier gebruik/benut je de groep als 'sociale leeromgeving' voor een kind?

Een dagverblijf, peuteropvang en buitenschoolse opvanggroep is uitermate geschikt als 'sociale leeromgeving' voor een kind. Er bestaat de mogelijkheid tot oefening van persoonlijke mogelijkheden, grenzen, aardigheden en onaardigheden in relatie tot een ander.

Kinderen leren ervaringen delen met een of meerdere anderen en kunnen elkaar troosten en plezier maken met elkaar. In de groep leren ze ook omgaan met/ ervaren van gewenst en ongewenst sociaal gedrag in relatie tot anderen. Mogelijkheden te over om eigen emoties en behoeften leren communiceren naar anderen. En niet onbelangrijk: leren omgaan met consequenties van 'deel van een groep zijn': delen, wachten, aanpassen, accepteren, respecteren, incasseren, leiderschap, kleinste of grootste/jongste of oudste zijn! Het moge duidelijk zijn dat deze aspecten weer in

hoge mate afhankelijk zijn van het gedrag van de pedagogisch medewerkster en hoe zij omgaat en inspringt op dergelijke 'sociale leermomenten'.

B4 Persoonlijke competentie en activiteiten

Bij het organiseren en aanbieden van activiteiten kiezen wij voor een aanpak die de ontwikkeling van de persoonlijke competenties van een kind stimuleert.

Hoe kan het activiteitsaanbod aansluiten op persoonlijke competentie van een kind?

Activiteiten die vooral veel mogelijkheden bieden voor het verder ontwikkelen van persoonlijke competenties zijn bv. samenspel, fantasiespel, drama, na-spelen/meespelen. Door te leren winnen en verliezen, door lastige situaties zelf op te lossen, door grenzen te verkennen en te verleggen en mogelijkheden te ontdekken door dingen zelf te maken en daar complimenten voor te krijgen, leren kinderen wat zij kunnen en wie ze zijn.

In de voor-en vroegschoolse methode Piramide is uitgebreid vastgelegd op welke wijze aangesloten kan worden bij de persoonlijke competentie van een kind. Er is ruimte voor eigen initiatief en eigen ideeën met betrekking tot het aangaan en uitvoeren van een activiteit. Per thema is dit ook beschreven en als zodanig verwijzen wij ook naar de methodiek zoals beschreven in de methode Piramide, welke wij hanteren in De Kinderkamer. Centraal staan het ontdekken van eigen persoonlijkheidskenmerken zoals zelfvertrouwen, interesse en initiatief. Kansen genoeg voor individuele leermomenten, de materialen zijn hier ook op afgestemd. Kansen voor zelfoverwinning, zelfstandigheid en zelfredzaamheid en werken in kleine groepjes, wat uitdaging geeft en mogelijkheden creëert voor het 'jezelf meten' aan een ander. In de buitenschoolse opvang bieden we uitdagende, grensverleggende activiteiten gericht op hun leeftijd en technieken die bij hun leeftijd passen.

Welke activiteiten bieden de beste, meeste kansen voor het ontwikkelen van persoonlijke kwaliteiten?

Voor elk kind zullen de activiteiten verschillen, welke de beste, meeste kansen biedt voor het ontwikkelen van persoonlijke kwaliteiten. Voor het ene kind zal een gevarieerd aanbod van activiteiten op het gebied van muziek, beweging, dans de meeste kansen bieden. Voor een ander kind ligt dit accent meer op creativiteit, cognitie, taal of motoriek. Van belang is om aan te sluiten bij de individuele behoeften, natuurlijk wel binnen de mogelijkheden van de groep. Het aanbod zal moeten resulteren in het verder uitbouwen, perfectioneren van wat een kind kan of wil kunnen. In De Kinderkamer is het aanbod erop gericht een kind kennis te laten maken met bezigheden in en van 'de echte, gewone wereld'. We hebben hiervoor tal van materialen, boeken, methoden voorhanden. De ene dag is de groep als totaal wat meer gericht op beweging, klimmen en klauteren, rennen, springen, glijden, rollen, balanceren en de andere dag wat meer op ontwikkelingsgebieden als de ontwikkelingsspelletjes e.d. In de buitenschoolse opvang staat de vrije tijd van het kind centraal en mag het kind zelf keuzes maken per dag uit het gevarieerde aanbod.

B5 Persoonlijke competentie en spelmateriaal

Wij gaan met het spelmateriaal om op een wijze die de ontwikkeling van de persoonlijke competenties stimuleert.

Door welke elementen sluit het materiaal aan op het individuele kind?

Voorals bij baby's, die zelf nog weinig variatie in hun bezigheden kunnen aanbrengeu omdat ze nog zo weinig mobiel zijn, zorgen we voor afwisseling: spelletjes met de leidster, verandering van de omgeving of het kind juist ergens anders neerzetten, buiten wandelen.

Exploratie en spel zijn bij jonge kinderen de belangrijkste middelen om greep te krijgen op hun omgeving. Door exploratie ontdekt het kind nieuwe handelingsmogelijkheden die vervolgens in spel worden geoefend, uitgebouwd, gevarieerd en geperfectioneerd.

(Prof. Dr. Riksen-Walraven, 2000)

Centraal staat dat de elementen aansluiten op interesse, nieuwsgierigheid en durf van een kind en tevens dat het past bij de leeftijd, ontwikkelingsfase, fysieke en geestelijke mogelijkheden van een kind. Emoties van plezier, pret, verrassing, verwondering en on-/geduld, teleurstelling horen erbij. Het doel is o.a. om de persoonlijkheidskenmerken zoals zelfvertrouwen, interesse, initiatief te ontdekken.

Op welke manier kan spelmateriaal aanzetten tot spel en exploratie?

Ook dit staat uitgebreid beschreven in de voor- en vroegschoolse methode Piramide, die De Kinderkamer gebruikt. Er is een mix van spannend, uitdagend, interessant en veel herhaling. De leiding werkt veelal in kleine groepjes, daar meestal per leeftijdsgroep het spelmateriaal wordt ingezet. Op deze manier kan elk kind tot zijn recht komen. Samenspelen en individueel spel wordt afgewisseld, het zet aan tot ontdekken en avontuur, tot grenzen verkennen en overwinnen; tot exploratie!

Wat zijn de afspraken over het omgaan met spelmateriaal?

Er zijn vele geschreven (in werkinstructiemap) en ongeschreven regels in het kinderdagverblijf en de buitenschoolse opvang. Zo ook zijn er afspraken over het moment en de manier van kiezen, gebruik en opruimen. Ook gedrageregels over het gebruik van het spelmateriaal tijdens individueel of gezamenlijk spel maken hier onderdeel van uit.

De kinderen mogen bij inloop 's morgens tot 9 uur vrij kiezen in het dagverblijf. In de buitenschoolse opvang mogen de kinderen doorlopend zelf kiezen uit het bestaande dagaanbod. Algemene regels zijn dat er voorzichtig omgegaan wordt met het materiaal, we leren kinderen zuinig te zijn met de spullen. Ook opruimen als je ergens niet meer mee wil spelen is een belangrijke regel. In principe mogen ze pas iets nieuws kiezen als het andere opgeruimd is. De materialen hebben meestal een vaste plaats, zodat de kinderen feilloos weten waar het hoort en waar ze het materiaal kunnen vinden. Bij samenspel is het belangrijk dat kinderen leren delen en echt samen spelen. Als een kind mee wil doen is het de regel dat dit eerst gevraagd wordt aan de al spelende kinderen.

Op basis van de risico-inventarisatie Veiligheid zijn er voor de BSO-kinderen afspraken vastgelegd als: 'niet stoer doen bij de trap of bij de ramen', 'we lopen gewoon (niet rennen)', 'vraag hulp als je ergens niet bij kan' enz. De afspraken

hangen zichtbaar in de ruimte en worden uitgebreid met de kinderen besproken en steeds herhaald.

Hoofdstuk 3 Gelegenheid tot het ontwikkelen van sociale competentie

Inhoud opvoedingsdoel 'sociale competentie'

Het begrip 'sociale competentie' omvat een scala aan sociale kennis en vaardigheden, bijvoorbeeld het zich in een ander kunnen verplaatsen, kunnen communiceren, samenwerken, anderen helpen, conflicten voorkomen en oplossen, het ontwikkelen van sociale verantwoordelijkheid. De interactie met leeftijdsgenoten, en deel zijn van een groep en het deelnemen aan groepsgebeurtenissen biedt kinderen een leeromgeving voor het opdoen van sociale competenties. Het geeft aan kinderen kansen om zich te ontwikkelen tot personen die goed functioneren in de samenleving.

Kinderen in de kinderopvang krijgen al jong en gedurende een substantieel deel van de dag/week te maken met interactie met leeftijdsgenoten, oudere en jongere kinderen en aanwezigheid van een groep. Het samenzijn met vertrouwde pedagogisch medewerkers en bekende leeftijdsgenoten, oudere en jongere kinderen bevordert de ontwikkeling van relaties en dus een gevoel van veiligheid. Goede relaties met leeftijdsgenoten, oudere en jongere kinderen bevorderen de kwaliteit van hun uitwisselingen en van hun spel. In een vertrouwde groep of een groep daarbuiten kunnen kinderen gevoelens van verbondenheid en sociale verantwoordelijkheid ontwikkelen.

Om in de praktijk uitvoering te geven aan de uitgangspunten over het opvoedingsdoel 'sociale competentie' zijn de volgende vragen van belang:

- C1 sociale competentie en de leidster-kind interactie;
- C2 sociale competentie en de –binnen en buiten- ruimte;
- C3 sociale competentie en de groep;
- C4 sociale competentie en activiteiten;
- C5 sociale competentie en het spelmateriaal.

C1 Sociale competentie en de leidster-kind interactie

In de leidster-kind interactie bieden wij gelegenheid voor het ontwikkelen van de sociale competenties van een kind.

Op welke wijze geeft een pedagogisch medewerker invulling aan het contact tussen kinderen onderling?

Voor het grootste gedeelte is de opvoeding in een kindercentrum een aanvulling op de situatie thuis door de specifieke mogelijkheden: de (speel)contacten met leeftijdgenoten en het omgaan met meerdere volwassenen.

In ons kinderdagverblijf, de peuterspeelzalen en de buitenschoolse opvang hebben kinderen leeftijdgenootjes en jongere/oudere kinderen in de basisgroep, om zich heen. Elke week komen veel dezelfde gezichten terug. Kinderen leren dat anderen op hen reageren.

We vinden het horen bij onze beroepshouding dat we veel tijd investeren in het opbouwen van contacten met de kinderen. Wanneer dat niet vanzelfsprekend gaat, proberen we eerst iets op gang te krijgen met één leidster. Zodra het beter gaat, proberen we de relatie uit te breiden met een tweede leidster.

Een kind ontleent een groot deel van zijn veiligheid aan dat wij altijd zullen ingrijpen wanneer het de situatie niet aankan. We zullen de kinderen te allen tijde behoeden voor te gevaarlijke of te angstige situaties.

In situaties met onbekenden of nieuwe stagiaires kunnen de kinderen erop rekenen dat wij ze helpen en beschermen, al biedt onze omgeving al zoveel veiligheid, dat wij zien dat veel kinderen hen onbevangen tegemoet treden.

Het bieden van veiligheid is van primair belang, niet alleen omdat het bijdraagt aan het welbevinden van de kinderen nu, maar ook omdat een onveilig klimaat het realiseren van de andere pedagogische doelstellingen in de weg staat. (Prof. Dr. Riksen-Walraven)

De beschikbaarheid van vaste pedagogisch medewerkers, bekende leeftijdgenoten, de inrichting van de omgeving dragen bij aan een gevoel van geborgenheid, het zorgt voor stabiele groepen!

Opvoeding en verzorging gaan hand in hand in 'De Kinderkamer'.

Bij zeer jonge kinderen neemt het voeden en verzorgen een groter aandeel in dan het gericht begeleiden en stimuleren.

Sommige kinderen zijn al vanaf dat zij zes weken oud zijn in ons kindercentrum. Dan moet hun zelfbewustzijn nog ontstaan. Baby's gaan ervaren dat ze zelf iets in gang kunnen zetten. Ze zwaaien bijvoorbeeld met een arm, waardoor een belletje gaat rinkelen.

Het kind ervaart dat wanneer het iets doet, dat iets anders tot gevolg heeft. Het bouwt zelfvertrouwen op doordat de dingen voorspelbaar worden voor het kind. Het krijgt plezier in zijn eigen prestatie. Het vermogen om zich te kunnen verplaatsen in de gevoelens van een ander of wat het eigen gedrag voor een ander betekent, komt pas veel later op gang.

Baby's worden zoveel mogelijk gevoed en verschoond door de vaste pedagogisch medewerkers. Vindt een baby een spelletje erg leuk, dan herhalen we dat.

Tevens willen we de kinderen helpen, handelingsbekwaam te worden in sociale situaties. Jonge kinderen hebben, uit zichzelf, nog niet het vermogen om zich in een ander te verplaatsen. We willen ze graag sociale vaardigheden leren die zichtbaar worden in de omgang met andere kinderen/mensen. We denken hierbij aan: iemand iets vragen om iets gedaan te krijgen, aansluiting zoeken om mee te mogen doen, met anderen kunnen spelen door regels te hanteren etc. We willen hierbij zelf het goede voorbeeld geven en het kind belonen wanneer hij/zij dit gedrag ook toepast. Tevens geven we uitleg hoe het ook zou kunnen wanneer er een ruzietje is ontstaan met een ander kind. Graag willen we komen tot het punt dat kinderen zelf alternatieve oplossingen gaan bedenken voor het verkeerde gedrag.

Wanneer wij in de BSO tegen bepaalde gedragsproblemen bij kinderen aanlopen, bespreken we dit met de betreffende ouders. Het kan zijn dat de ouders toestemming geven om bijv. contact op te kunnen nemen met de school om zo een drie-eenheid te kunnen vormen met school, thuis en opvang in het aanpakken van het gedrag. Pas na toestemming van de ouders kan er uiteraard overleg plaatsvinden.

We gaan uit van een positieve benadering van kinderen. Wij willen kinderen stimuleren en aanmoedigen. We waarderen elk kind zoals het is. Respect in de omgang vinden wij fundamenteel.

Welke rol of positie geeft de leidster zichzelf in de interactie tussen kinderen onderling?

We komen, zo nodig, zelf met initiatieven voor activiteiten om de kinderen nieuwe ideeën te geven en hen te stimuleren zelf verder te borduren op die ideeën. We scheppen spel- en ontwikkelingsmogelijkheden voor het kind waarbij wij observeren hoe het kind een en ander oppakt.

Door goed te kijken naar kinderen en naar ons eigen gedrag als pedagogisch medewerker krijgen we inzicht in het effect van ons gedrag op het kind. Zo kunnen we bewuster met kinderen omgaan en hen doelgericht begeleiden.

We trachten het aantal regels te beperken tot enkele grote. Deze regels variëren van: proberen geen ruzie te maken, niet binnen rennen, elkaar niet storen, spullen op dezelfde plek terugzetten tot elkaar geen pijn doen en helpen als iemand dat nodig heeft.

We zijn actief en creatief in het vinden van mogelijkheden waardoor kinderen zelfredzaamheid kunnen oefenen.

Bij de baby's begeleiden we de dagelijkse gebeurtenissen met woorden en opdrachten *"Waar is je neus". "Nu gaan we je trui aantrekken, geef je sok maar aan, pak je beker eens."* *"Kom maar aan tafel."*

Oudere kinderen laten we kiezen tussen soorten beleg of geven we een opdracht. *"Wil jij voor Marije even een rammelaar halen?"*

Bij alle dagelijkse gebeurtenissen bedenken we steeds: Kan dit kind het misschien zelf of met een beetje hulp. We realiseren ons dat volwassenen, vaak door haast, veel dingen onnodig van kinderen overnemen. We willen dit voorkomen en zorgen voor hulpmiddelen waardoor kinderen al veel zelf leren te doen.

We weten maar al te goed dat kinderen in deze leeftijd ook hun eigen willetje gaan ontwikkelen. Het wil dan niet naar bed, niet eten, niet handen wassen. We proberen het negatieve om te draaien naar iets positiefs. Bijvoorbeeld :

"We gaan nu de handen wassen en jij mag de kraan opendraaien!"

We willen de kinderen richten op elkaar, in plaats van op de pedagogisch medewerksters. Zo ontstaat vanzelf meer tijd voor het individuele kind, omdat de andere kinderen 'samen' bezig zijn. Zo zal er bij het oudere kind (buitenschoolse opvangkinderen) steeds minder inbreng van de pedagogisch medewerkers zijn.

C2 Sociale competentie en de –binnen en buiten- ruimte

Door de wijze waarop wij de –binnen en buiten- ruimte aanbieden en inzetten dragen wij bij aan het ontwikkelen van de sociale competenties van een kind.

Welke kansen biedt de ruimte voor gezamenlijke en gevarieerde spelervaringen?

De ruimtes in De Kinderkamer bieden tal van mogelijkheden aan de kinderen om gezamenlijke en gevarieerde spelervaringen op te doen en de dialoog met elkaar aan te kunnen gaan.

De ruimte maakt ontmoeting en uitwisseling tussen kinderen mogelijk. Er is afwisseling tussen rustige (bv. de leesstzak) en actieplekken (bv. fietsruimte). Er is ruimte te over om kinderen met kleine of grote groepen aan de slag te zetten en er is voldoende ruimte die uitdaagt en stimuleert tot rennen, klimmen (bv. speelhuis, bewegingsmodules), verkleden (bv. huishoek), avontuur (bv. ridderburcht) en ontdekken (bv. watertafel). Ook inrichtingselementen als hoog-laag (babymodules, schommel, hoge box, speelhuis) en hard-zacht (matten, modules, grasmatten) nat-droog (watertafel, zandbak), vertrouwd (omgeving) en uitdagend (nieuwe materialen als tent bij bv. een thema) zijn geïntegreerd in De Kinderkamer. Ook zijn er plekken om 'onbezien', maar wel verantwoord uit het directe zicht van leidsters of andere kinderen te spelen. De buitenschoolse opvang kinderen mogen, na schriftelijke toestemming van de ouders, ook op afgesproken plaatsen, zonder direct toezicht spelen of zelfstandig uit school komen.

Hoe wordt er gewerkt aan het omgaan met veilige en onveilige (spel)situaties?

We zijn zelf actief in het omgaan met de kinderen. Een eerste aanzet komt wel vaak van de kinderen, maar we maken er meer van: we breiden de spelsituatie uit of we bieden nieuwe perspectieven. Soms moeten we ingrijpen. Als een situatie echt onveilig is bijvoorbeeld. Heldere en begrijpelijke afspraken en instructies bieden uitkomst. Ook verwoorden we mogelijke risico's aan de kinderen en bespreken van en napraten over ongelukken en bijna-ongelukken. We trachten hiermee kinderen bewust te maken van mogelijke gevaren. We zijn er ons wel van bewust dat het zelf ervaren van een (on)veilige (spel)situatie vaak de meest effectieve methode is om te leren op dit gebied.

C3 Sociale competentie en de groep

In en met de groep dragen wij zorg voor het ontwikkelen van sociale competenties van een kind.

Hoe kun je de groep als betekenisvolle leeromgeving benutten?

Door het organiseren van activiteiten die recht doen aan specifieke (persoon) of gezamenlijke (leeftijd, cultuur) kwaliteiten en ervaringen zetten we de groep als betekenisvolle leeromgeving in. Er bestaat een balans tussen bekende/vertrouwde en nieuwe groepsgenoten. Kinderen leren in onze verticale groep omgaan met 'de oudste', 'de kleinste', 'de traagste', 'de drukste'. Elk kind maakt deel uit van de groep.

Invulling van begrippen als: solidariteit, samenwerken, delen, respecteren zij aan de orde van de dag. Mede door stimulatie van de leiding is er ruimte voor initiëren van dialoog voor inhoudsvolle onderlinge communicatie en initiatieven van de kinderen. Er wordt veel verwoord betreffende betekenisvolle, emotionele gebeurtenissen in de groep, het gezin, het land, de wereld.

Samen iets maken, delen, op je beurt wachten, rekening houden met elkaar, elkaar vertrouwen, je inleven in een ander, maar ook voor jezelf leren opkomen, elkaar helpen, eigen ervaringen die kinderen dagelijks meemaken in een groep. Met elkaar nieuwe ontdekkingen doen, een fantasiespel verzinnen, winnen en verliezen, samen plezier hebben, leuke dingen doen, maar ook ruzies oplossen, verdriet delen en troosten. Samen eten, een nieuw kind verwelkomen, de kring, feest vieren, afscheid nemen, zijn rituelen die de groep vormen, betrokkenheid geven en een gevoel van gezamenlijkheid doen ontstaan. Vaak is ondersteuning nodig van de leiding bij de interactie tussen kinderen onderling. De leiding is er wanneer nodig en ondersteunt de kinderen bij het voorkomen en oplossen van conflicten.

C4 Sociale competentie en activiteiten

Bij het organiseren en aanbieden van activiteiten kiezen wij voor een aanpak die de ontwikkeling van de sociale competenties van een kind stimuleert.

Hoe zijn de activiteiten in een groep georganiseerd?

We hebben een duidelijke en vaste verdeling tussen groepsmomenten en momenten die kinderen individueel invullen. De activiteiten zetten aan tot wisselende groepssamenstellingen, omgaan met verschillende kinderen. Er bestaat variatie in bezigheden in kleine groepjes en in de grote groep. In de kring is vaak ook een verdeling gemaakt in leeftijdsgroep. De 'jongsten' en de 'oudsten' in het kinderdagverblijf krijgen een verschillend aanbod op niveau. Er wordt structureel gewerkt met de voor- en vroegschoolse methode Piramide in de dagopvang. Hierdoor is een doorgaande lijn in de activiteiten gewaarborgd.

In de BSO is er voldoende activiteiten aanbod; de kinderen hoeven er niet aan mee te doen, maar de leiding stimuleert de kinderen wel, door het aanbod goed op de kinderen af te stemmen, op niveau, naar interesse etc. maar de kinderen in de BSO hebben vrije keuze.

Wat is de 'sociale inhoud' van het activiteiten aanbod?

Hierbij speelt sociale verantwoordelijkheid een rol. Bij de methode Piramide, hebben we speciaal een aanvulling aangeschaft betreffende sociaal emotionele aspecten: het Piramide programma Sociaal-emotionele ontwikkeling. In dit programma staan tal van voorbeelden en activiteiten betreffende sociale inhoud. Het programma biedt leidsters ondersteuning in het stimuleren van de sociaal-emotionele ontwikkeling van peuters. Het programma is gericht op zelfstandig en samen. Zelfstandig, omdat jonge kinderen graag zelfstandig willen zijn en omdat het de taak van de leidster is de kinderen ruimte te geven om zelfstandig te zijn en waar nodig te helpen die zelfstandigheid te verwerven. Samen, omdat kinderen met andere kinderen samen zijn en moeten leren met andere kinderen om te gaan. Kinderen moeten ook leren

wat sociaal gedrag is en hoe ze met anderen kunnen samenspelen en leren, zodat ze straks klaar zijn om in de grote samenleving met andere mensen om te gaan en zelfstandig hun levenstaken kunnen vervullen.

We stimuleren bepaalde facetten van de sociaal-emotionele ontwikkeling bewust door het uitvoeren van leuke, zinvolle activiteiten in de grote en kleine groep. Ook de methode Hopla-koffer, helpt ons bij het onder woorden brengen van gevoelens als blij-boos-bang en verdrietig.

Centraal staan stimulatie tot samen spelen, praten, luisteren en werken. En het gezamenlijk ervaren van plezier, pret en succes. Er worden oefeningen in beschreven om te stimuleren tot het delen met, het wachten op, het rekening houden met anderen. Er wordt gelegenheid gegeven om competitie en competentie-kwaliteiten te tonen en te ervaren. Deze methode wordt als zodanig ingezet in De Kinderkamer.

In de peuterspeelzalen wordt gewerkt volgens thema's binnen de belevingswereld van de kinderen en aandacht besteed aan vieringen als Sint, Kerst, Pasen e.d.

C5 Sociale competentie en spelateriaal

Wij gaan met het spelateriaal om op een wijze die de ontwikkeling van de sociale competenties van een kind stimuleert.

Wat kan spelateriaal bijdragen aan het sociaal ervaren leren?

Wij gaan ervan uit dat, indien spelateriaal voor individueel en gezamenlijk gebruik aangeboden wordt, op een uitdagende, grensverleggende en ontwikkelingsgerichte manier, dit aanbod aanzet tot gezamenlijk ervaren van plezier, pret en succes.

Hoe sluit het aanbod van materiaal aan op de diversiteit in de groep?

Natuurlijk is er door diversiteit door leeftijd, sekse, sociale en culturele achtergrond, verschillen in interesse, concentratiemogelijkheid en spanningsboog, verschil in behoefte aan spanning, rust, gezelligheid en uitdaging. We proberen het aanbod van materiaal zoveel mogelijk aan te laten sluiten, maar realiseren ons dat niet ieder kind met iedere materiaalsoort aan zijn trekken komt. Door veel variatie aan te brengen, denken we geen enkel kind tekort te doen, daar er altijd iets van zijn gading te vinden is!

Ook onze adaptieve manier van werken met projecten uit Piramide helpt mee om aan ieder kind recht te doen. We kiezen activiteiten uit deze methode, die bij de kinderen passen en passen het aan, aan het niveau van de kinderen door accenten te leggen op bepaalde projectstappen. Ook nieuwe activiteiten bedenken we erbij en passen we aan, aan de interesse van de kinderen.

Ook het structurele voorlezen wat in alle groepen gebeurt, geeft het kind de ruimte om zich in een ander te kunnen verplaatsen of in hetgeen wat in het boek gebeurt. Er ontstaat saamhorigheid, gelegenheid om elkaar te helpen bij het lezen en er ontstaat interactie met leeftijdsgenoten. Taalbevordering is een vast onderdeel van de dag in iedere groep.

Hoofdstuk 4 Eigen maken van waarden en normen, 'cultuur'

Inhoud van het opvoedingsdoel 'eigen maken van waarden en normen'

Kinderen moeten de kans krijgen om zich waarden en normen, de 'cultuur' eigen te maken van de samenleving waarvan zij deel uitmaken. Kinderopvang biedt een bredere samenleving dan het gezin, waar kinderen in aanraking komen met andere aspecten van de cultuur en de diversiteit die onze samenleving kenmerkt. De groepssetting biedt daarom in aanvulling op de socialisatie van het gezin, heel eigen mogelijkheden tot socialisatie en cultuuroverdracht. In een groep doen zich relatief veel 'leermomenten' voor, bijvoorbeeld bij conflicten tussen kinderen, bij verdriet of pijn.

Het gedrag van de groepsleiding speelt een cruciale rol bij de morele ontwikkeling van kinderen. Door hun reacties ervaren kinderen de grenzen van goed of slecht, van anders, van mogen en moeten. De reacties van pedagogisch medewerkers geven niet alleen richting en correctie aan het gedrag van kinderen, maar worden door kinderen ook gekopieerd in hun eigen gedrag naar andere kinderen of volwassenen. Pedagogisch medewerkers hebben dus een belangrijke invloed op de ontwikkeling van empathie en prosociaal gedrag.

Om in de praktijk uitvoering te geven aan de uitgangspunten over het opvoedingsdoel 'eigen maken van waarden en normen' zijn de volgende vragen van belang:

- D1 eigen maken van normen en waarden en de leidster-kind interactie;
- D2 eigen maken van normen en waarden en de –binnen en buiten- ruimte;
- D3 eigen maken van normen en waarden en de groep;
- D4 eigen maken van normen en waarden en activiteiten;
- D5 eigen maken van normen en waarden en het spelmateriaal.

D1 Eigen maken van normen en waarden en de leidster-kind interactie

In de leidster-kind interactie bieden wij gelegenheid voor het socialiseringsproces van een kind.

Welke richtlijnen, houvast heb je als pedagogisch medewerker bij het meegeven van normen en waarden?

We zijn ons bewust van bestaande vooroordelen omtrent geloof, sociale klasse en sekse. We realiseren ons dat onze normen en waarden beïnvloed zijn door onze eigen omgeving waarin we opgegroeid zijn. Inzicht in je eigen persoonlijke normen en waarden en hoe die zich verhouden tot opvattingen van medegroepsleiding c.q. de opvattingen die de organisatie voorstaat, verdienen continue de aandacht.

We proberen kritisch te staan tegenover meningen en het gedrag dat eruit voortvloeit. Bij kinderen proberen we actief te voorkomen dat vooroordelen ontstaan: juist omdat kinderen van nature nieuwe dingen open tegemoet zullen treden. 'Basale' omgangsvormen zoals het elkaar met de naam aanspreken, op je beurt wachten, niet door elkaar heen praten, leren wij vanzelfsprekend aan. Veel huisregels staan ook beschreven, zodat we het goed hebben met elkaar.

We besteden ook aandacht aan omgangsvormen in specifieke situaties. Bijvoorbeeld; wat mag en moet tijdens maaltijden (niet met volle mond praten, netjes met je vork eten, niet met eten spelen e.d.), tijdens het kiezen van spel, als je naar het toilet gaat en bent geweest (een pedagogisch medewerker zo nodig netjes om hulp vragen), bij ruzie (kinderen begeleiden bij het oplossen van een conflict en voorbeeldgedrag vertonen).

Wat is de aanpak als iemand (kind en/of pedagogisch medewerker) zich niet aan gemaakte afspraken houdt?

Indien een kind of een pedagogisch medewerker zich niet aan gemaakte afspraken houdt, is er de afspraak over een vaste aanpakvolgorde zoals: uitleg geven over de afspraak, inzicht geven in de overtreding, advies voor vervolg. Er is gelegenheid voor leidsters om op gemaakte afspraken of overtredingen terug te komen, bijvoorbeeld in het teamoverleg of tijdens begeleidingsmomenten. Voor kinderen is eventueel een groepsgesprek mogelijk. De Kinderkamer voorstaat ten allen tijde een positieve benadering. We proberen de kinderen zoveel mogelijk succeservaringen op te laten doen. In bepaalde situaties is waarschuwen, soms bestraffen (bv. even kort isoleren van een kind aan de tafel of in een ander ruimte) nodig. Ouders worden aan het einde van de dag geïnformeerd over het verloop van de dag.

Hoe kun je ervoor zorgdragen dat er respect en waardering is voor diversiteit en verschillen?

In ons kindercentrum, in de peuterspeelzalen en in de BSO zijn kinderen van alle gezindten. Waar mogelijk zullen we een aanpak hanteren die recht doet aan de eigenheid van de religie of cultuur (bv. bij Jehova's getuigen geen verjaarsfeestje vieren met het betreffende kind). Er worden specifieke afspraken gemaakt over het omgaan met kinderen die 'anders' zijn in een groep door gedrag, karakter, beperkingen (bv. een invalide kind) of problemen.

Wij willen de kinderen geen typisch mannen- of vrouwenrol opleggen. We bieden zowel jongens als meisjes beide 'soorten' speelgoed aan en proberen daarin de keuzevrijheid centraal te stellen.

Bij het vertellen van verhalen kiezen we bewust ook voorbeelden van roldoorbrekend gedrag. Jongens en meisjes betrekken we bij allerlei klussen.

Hoe geef je als pedagogisch medewerker invulling aan gezag, de rol en positie van leidster/leider?

De pedagogisch medewerker is helder over bevoegdheden zoals: degene die de definitieve beslissingen neemt en bepaalt wat er uiteindelijk gebeurt. Met wijsheid, humor, begrip regelt en corrigeert de leidster. Natuurlijk vervult de pedagogisch medewerker een voorbeeldfunctie en legt regels en omgangsvormen aan de kinderen uit. Zij zal bepaalde omgangsvormen 'voorleven', evenals interactievormen en prosociaal gedrag. Ook voor vrijwilligers geldt dit uiteraard. Voor kinderen behoort het duidelijk te zijn dat de pedagogisch medewerkster inzicht geeft in afspraken, deze zelf naleeft en controleert en overtreders zal aanspreken!

Welke eisen worden gesteld aan de communicatie tussen pedagogisch medewerker en kind?

We spreken in algemeen beschaafd Nederlands en leren om elkaar uit te laten praten en niet door elkaar heen te praten. Kinderen komen om de beurt aan bod in

conversaties, op woordkeuze en taal-/dialectgebruik wordt in het bijzonder gelet. We vinden het belangrijk dat er tussen kind en leidster een open communicatie heerst en dat het kind vrijuit durft te spreken. We gaan respectvol om met elkaar en nemen kinderen, ook als ze onverstaanbaar spreken, uiterst serieus. Ook met baby's hebben we al hele conversaties, door op een wat hogere toon te 'antwoorden'.

D2 Eigen maken van de normen en waarden en de –binnen en buiten- ruimte

De wijze waarop wij de –binnen en buiten- ruimte aanbieden en inzetten draagt bij aan het socialisatieproces van een kind.

Hoe regel je het omgaan met elkaar in relatie tot de (functie, mogelijkheden van) diverse ruimtes?

Er bestaan heldere en duidelijke afspraken over wat kan en mag in alle ruimtes, deze afspraken worden continue herhaald, een keer per jaar komen deze regels expliciet aan bod tijdens het Welkom Piramide project. Zo zijn er afspraken over wat kan en mag in de specifieke ruimtes zoals de groepsruimte, garderobe, sanitaire ruimte, buitenplaats en bergruimte (schuurtje). Zo mogen kinderen niet vertoeven in het schuurtje en is de rustruimte geen speelruimte. In de werkinstructiemap per groep, staan deze regels uitgebreid beschreven. Van belang is om je aan de gemaakte afspraken te houden. Tijdens werkoverleg wordt een en ander aangescherpt en besproken, zonodig treedt een wijziging op in een gemaakte afspraak indien iets niet blijkt te werken.

Hoe kun je ervoor zorgen dat de ruimte leefbaar en aangenaam is voor iedereen?

Om een ieder optimaal te kunnen laten functioneren is het belangrijk om de ruimte leefbaar en aangenaam te houden. Daarom zijn er afspraken over gezamenlijke verantwoordelijkheden voor inrichten/aankleden (bij bv. projecten), opruimen en schoonmaken. Er wordt gewerkt met een wisselrooster, zodat de pedagogisch medewerker alle verantwoordelijkheden om en om op zich nemen. Afspraken over onderlinge omgangsvormen zoals correct en beleefd taalgebruik, mate van geluid (zacht) en gedrag (positief) worden als vanzelfsprekend ervaren en zoniet zal de directie ingrijpen mocht dit nodig blijken. Een en ander gebeurt altijd in een overlegstructuur, er is gelegenheid te over om op afspraken of overtredingen terug te komen, bijvoorbeeld in het teamoverleg voor pedagogisch medewerkers of tijdens de begeleiding (individueel). Bij kinderen kan dit individueel geschieden of in een groepsgesprek in de kring of aan tafel.

Participatie van kinderen vinden we essentieel: het moet ook hun ruimte worden, waarvoor zij echt mede verantwoordelijk zijn. De wijze waarop met de ruimte wordt omgegaan ook in het beheer hiervan- levert een belangrijke bijdrage aan de morele en sociale vorming van kinderen. Een verzorgde inrichting van de ruimte laat zien dat je zorg hebt voor zijn bewoners en laat zien dat we van kinderen ook verwachten dat zij respect hebben voor hun omgeving. Op alle groepen wordt aandacht besteed aan het opruimen met elkaar.

D3 Eigen maken van de normen en waarden en de groep

In en met de groep dragen wij zorg voor het socialisatieproces van een kind.

Hoe benut je de groep voor het overdragen van normen en waarden?

We proberen steeds te reageren op de kinderen en op elkaar, zodra we merken dat in een spel of in een gesprek vooroordelen naar voren komen. Ook zijn we actief in het aanbieden van roldeurbrekend speelgoed of het voorlezen of zingen van die verhalen en liedjes, die de kinderen duidelijk laten zien dat er keuzes zijn buiten de gebaande paden. We zijn alert dat we op geen enkele wijze negatieve meningen laten horen over bepaalde groepen in onze samenleving.

Kinderen moeten de kans krijgen om zich de waarden en normen, de cultuur eigen te maken van de samenleving waarvan zij deel uitmaken. Het kinderdagverblijf is een bredere samenleving dan het gezin, waar kinderen in aanraking komen met andere aspecten van de cultuur en met de diversiteit die onze samenleving kenmerkt. Het voeren van dialogen, het organiseren van gezamenlijke ervaringen in- en buiten de opvangomgeving geven o.a vorm aan het overdragen van bepaalde normen en waarden. Voor de kinderen moet helder zijn wat tolereerbaar, handelbaar en acceptabel is in de groep.

Op welke manier kun je aandacht schenken aan het 'elkaar verrijken'

Respectvolle omgang, je open stellen voor, gebeurtenissen in en buiten de groep samen bespreken en delen. Het is aan de orde van de dag in De Kinderkamer. We geven de kinderen de ruimte voor het vertellen over thuis of iets wat ze in een andere situatie ook hebben meegemaakt. Wanneer een kind een voorwerp van thuis heeft willen meenemen wat verband houdt met een bezoek aan een dierentuin of iets dergelijks dan besteden we daar aandacht aan. Ook vieringen van thuis worden besproken en de kinderen mogen als een familielid ziek is, jarig is of gaat trouwen, hier iets voor knutselen. Zo verrijken we hen ook met de gedachte om, om te zien naar elkaar.

D4 Eigen maken van de normen en waarden en activiteiten

Bij het organiseren en aanbieden van activiteiten kiezen wij voor een aanpak die een bijdrage levert aan het socialisatieproces van een kind.

Hoe breng je waarden en normen dicht bij kinderen?

Door vooral heel concreet en zichtbaar bezig te zijn. Woorden geven aan wat kinderen zien, meemaken, voelen en daar ook betekenis aan geven. We proberen hiermee aan te sluiten op gebeurtenissen in 'het echte leven' in het gezin, de omgeving, de wijk. Onderlinge solidariteit kan ontstaan door afspreken te stimuleren dat iedereen tijdens activiteiten rekening houdt met elkaar, samen deelt, elkaar helpt. In de jaar-activiteitenkalender proberen we aandacht te geven aan culturele (theateruitje) en religieuze vieringen (kerstmis) en rituelen. Ook op momenten van de dag is er aandacht voor persoonlijke rituelen (bv. een specifieke manier van het naar bed brengen van een kind).

Hoe maak je een natuurlijke verbinding tussen de Nederlandse cultuur en andere culturen?

Hoewel we in onze organisatie niet veel te maken hebben met andere culturen dan de Nederlandse, zijn we ons toch bewust van de algemene multiculturele samenleving. In ons handelen, denken en doen staat deze multiculturele samenleving centraal. Kinderen groeien erin op. In boeken, liedjes, projecten komt dit ook naar voren en dit zal het kind als natuurlijk ervaren. Ook kunnen de kinderen

mogelijk in contact komen met een pedagogisch medewerker (in opleiding) met een andere cultuur dan de Nederlandse cultuur.

D5 Eigen maken van normen en waarden en spelmateriaal

Wij gaan met het spelmateriaal om op een wijze die het socialisatieproces van een kind stimuleert.

Wat kan spelmateriaal bijdragen aan het eigen maken van normen en waarden?

Materiaal dat wegwijs maakt in het alledaagse leven zoals keukenattributen, verkleedkleding en ander materiaal dragen bij aan het eigen maken van normen en waarden. Kinderen hebben voluit de gelegenheid om de werkelijkheid na te bootsen en uit te spelen. We streven ernaar, ons materiaalaanbod zo divers en multicultureel verantwoord aan te schaffen. Te denken valt bv. aan een gekleurde babypop maar ook aan diversiteit in het aanbod van boeken en voorlezen.

Veel boeken verwoorden een moraal. De kinderen verkennen de wereld om zich heen middels een boek en beleven situaties uit een boek of spelen ze na. Voor het kunnen aanbieden van diversiteit in boeken hebben we contact met Bibliotheek Rivierenland en om het voorlezen te borgen in onze organisatie is er een Voorleescoach aangesteld.

Hoe maak je kinderen bewust van omgaan met en gebruik van materiaal?

Voor het bewust omgaan met en het gebruik van materiaal zijn er afspraken over het kiezen, gebruiken en opruimen. Zo mogen kinderen maar een ding tegelijk kiezen, want de stelling is dat je ook maar met een ding tegelijk kunt spelen. Ook leren we kinderen niet meteen een hele bak om te gooien met bijvoorbeeld constructiemateriaal, maar eruit te halen wat je nodig hebt. Opruimen doe je als je er niet meer mee wil spelen, en dan kun je pas iets anders gaan kiezen. Er mag niet met speelgoed gegooid worden. Als kinderen ruw met het materiaal omgaan, doen we voor hoe we het graag zien. We streven ernaar kinderen besef van materialen bij te brengen en dat je er zuinig mee om kunt gaan.

Nawoord

Ouders weten eigenlijk onmiddellijk of de opvang die ze (voor het eerst) bezoeken hen aanspreekt. Ouders willen zeker weten dat hun kind in goede handen is. Ze letten goed op de pedagogisch medewerker, is die lief voor mijn kind. En ze letten goed op hun kind. Komt hun kind blij thuis en blijft de emotionele band met hun kind even hecht? Pas later ontstaat er ruimte om na te denken over hoe er in de groep met de kinderen gewerkt wordt. Ouders beseffen dan, dat hun kind een eigen

wereldje heeft gekregen, relatief los van hen, samen met de andere kinderen en de pedagogisch medewerkers. Kinderopvang en peuteropvang is goed voor kinderen als de kwaliteit ervan goed is.

Middels dit pedagogisch beleid hebben we ouders inzicht willen geven over het hoe en waarom van het opvoeden in De Kinderkamer, wat soms anders is dan thuis.

Vanuit de 'belendende' opvoedingsmilieus van gezin en school wordt begerig in de richting van de kindercentra gekeken.

Eenzijds is de tijd, die kinderen in de kinderopvang doorbrengen, oorspronkelijk 'gezinstijd'. Het ligt voor de hand dat de kinderopvang ook voor een deel de functie van het gezin overneemt. De pedagogisch medewerker krijgt dan, voor de duur van de opvang, de rol van 'vervangende' ouder.

Anderzijds wordt ook vanuit het onderwijs richting de kindercentra gekeken: zo'n groepssetting met professionele pedagogische medewerker leent zich immers uitstekend voor voorschoolse stimulering en achterstandsbestrijding, vooral gericht op het voorbereiden van kinderen op de school met zijn voornamelijk cognitieve doelen. Dat zou betekenen dat de kinderopvang een 'voorschool' wordt.

(Prof. Dr. J.M.A. Riksen-Walraven, 2000)

Kinderdagverblijf, peuteropvang en buitenschoolse opvang 'De Kinderkamer' zal, als kleinschalig zelfstandig kindercentrum, voortdurend inspelen op veranderingen in de markt, samenwerken met instanties in de buurt, anticiperen op verwachte veranderingen, ondersteunend werken voor ouders en deels haar eigen koers blijven bepalen.

In de komende jaren zal ons pedagogisch beleid worden aangevuld met elementen uit het Pedagogisch Kader, wat in 2014 gepresenteerd zal worden.

Ik hoop dat ouders, oudercommissieleden en pedagogisch medewerkers met elkaar in gesprek blijven over de opvoeding van kinderen.

Onze koers blijft richting kwaliteit want.....het is, en blijft, tijd voor kwaliteit in de kinderopvang!

Het Kinderkamerteam

